

Fr. 07. num. 12.

1774

4

P. 300.

DISSERTATIONIS
DE
TESTAMENTI DESTITVTI
VIRIBVS

SECTIONEM ALTERAM

19

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
AVCTORITATE

MODERANTE

CAROLO FRIDERICO ZEPERNICK

I. V. D.

D. XXVIII. SEPTEMBR. CIOIOCLXXIIII.

PROP VGNABIT

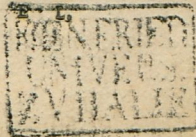
GEORG. FRIDERIC. GOTTHELF LAVE

SAXO - ISENACENSIS.

HALAE AD SALAM

TYPIS I. C. HEND

THIS IS A COPY OF THE
TREATMENT OF THE
VIRUS
BY
DR. CAROL F. W. WOOD
OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO
PUBLISHED BY THE
UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
CHICAGO, ILL. U.S.A.
1951

DISSERTATIONIS
DE
TESTAMENTI DESTITVTI
VIRIBVS
SECTIO POSTERIOR
SINGVLARES OBSERVATIONES
CONTINENS.

§. I.

At enim vero incassum abiret tota disputatio, atque superfluis merito adnumeranda esset, nisi hodie testamentum adhuc destitutum fieri posset, nostraque aetas, adeo benigna erga deficientium competentes voluntates reperiretur, ut omnis, ipsas deferendi adempta sit facultas, & ablata. Quid igitur nobis debet esse antiquius, quidue prius suscipiendum, quam illius quaestionis paulo plenior disquisitio: *num detur hodie testamentum destitutum?* in primis cum Viri docti sint, qui omnem omnino, aut saltem frequentem, huius doctrinae usum pernegent. Nos enim licet non praetereat, huius illiusque ICti auctoritatem, aliquam legitimae disciplinae partem, tamquam peregrinam e iuris ciuitate expellere, vel contra aliam, inuita Themide recipere, non posse; ta-
A men

men cum nominum famam auctoritatemque, aliorum interdum argumenta vincere, illique maiorem vim quam his tribui, deprehendamus, operae pretium esse putauimus, rationes, quarum ope deserti elogii existentia in dubium vocari solet, ponderare, et an sufficiant, perspicere. Idque nobis curae esse debet cordique, propterea, quod negantes eandem plerumque, quam nos de Nouellae constitutionis primae dispositione defendere ausi, sententiam, ad confirmandam opinionem adducere solent, excitatam scilicet legem de testamento loqui destituro. Quae si inde deduci posset, imo sponte flueret consequentia, nobis sane Imperatoris declarata voluntas permultum obesset, tantum abest ut ad illam confugere possemus, nostraeque argumentationis vim ab ea expectare. Salua tamen tantorum nominum fama, eorumque meritis qua par est reuerentia aestumatis, cum argumentis eorum res erit, ipsis vix nominatis. Sola enim necessitas exigere videtur praecipuos excitare, ne andabatarum more pugnemus: Sunt igitur in eorum numero *Arnoldus VINNIUS* ^a *Ge. Ad. STRVVIVS* ^b *Ge. FRANZKIVS*, ^c aliique, quos singulari collegit studio, qui peculiari scripto illustrauit testamentum destitutum, *W. A. LAVTERBACH*. ^d

§. II.

Verum omnibus perpensis, illorum argumenta eo redire animaduertimus, testamentum hodie destitutum ideo euadere vix posse, quoniam permultis adeundi potestatem fecerit *IUSTINIANVS* nouella constitutione priori. ^e Etenim legatariis & fideicommisso vel libertate honoratis, imperiali beneuolentia ad subeundam hereditatem vocatis, iniuncto simul competentis defuncti voluntatis implemento, vel nunquam testamentum sine additione remanere, sibi aliisque persuadent. At ubi, ita forsitan concludunt, hereditatis aditio celebratur, deserti elogii ratio abeat, necesse est, additionem non esse factam supponens. Exulet igitur desertum elogium sublata Iuris antiqui subtilitate, adeundique potestate aliis

^a) *Comment. ad §. 4. F. quib. mod. test. infirm. in fin.*

^b) *Synagn. Juris Civil. Exerc. XXXII. ib. 47.*

^c) *ad §. 2. F. de leg. Falcid.*

^d) *Disp. de testamento destituro. (Tübing. 1670.) Membr. III. §. 28. & in EIVS Diss. Vol. II.*

^e) *Nov. I. c. 1.*

aliis personis a FLAVIO nostro facta: quousque vnus alterue eorum, quibus ea facultas data, superest, desertae non erunt testamenti tabulae. His suppositis, raro hodie contingeret tale testamentum, imo numquam fieri posset, cum fere cogitari nequeat, vt omnes vocati deficiant, aut vices heredis sustinere spartamque suscipere nolint. Quamta vero haec & qualem prae se ferant speciem, nobis tamen rationes satis idoneae non videntur, ipsique opinioni dudum se opposuere Viri docti, in alia omnia discedentes, Nouellaeque constitutionis explicationem sinistram esse adfirmantes. Hanc enim cum animaduertent fundamentum totius esse sententiae, leuitatem eius haud apertius demonstrare putarunt, quam si infringere ipsam, vt adeo sublato fundamento sponte corruat aedificium. Negant igitur atque pernegant, IVSTINIANVM in saepius laudata Nouella de testamento destituito quicquam enunciaisse, eamque tantum illi aptare student factu, si heres in adimplendo vltimo defuncti elogio fuerit morosus, nec agens quod praeceptum, ceu IVSTINIANVS loquitur, f) in deuote rebus perceptis, quod est iustum, non fecerit. Leuiori profecto negotio, aduersariorum opinio dilui non posset, atque vnica haec ratio, allatis ad firmandam contrariam opinionem directe opposita, palmam omnibus praeferret. Verum licet ipsa, quae defendit, dari adhuc hodie testamentum destitutum, sententia, nobis haud displiceat; tamen rationem nostram facere, ideo iure dubitamus, quoniam, ab Imperatoris voluntate alienam esse, alibi demonstrauius. g) Horum igitur argumentum, a falsa legis explicatione petum, nostra Nouellae interpretatione, hic non reperenda, dilui potest atque conuinci. Ipsa vero thesi arrogata, aliae sint rationes, quarum ope VINNII & reliquorum argumenta oppugnanda, ita comparatae, vt salua constitutionis explicatione, adesse hodie fierique posse testamentum destitutum, affirmari queat, necesse est. Cum his igitur, ad sensum Nouellae constitutionis quod attinet, consentimus, eorumque auctoritate vti possemus, ast inde deducta admittere ideo dubitamus, cum omni vtilitate de viribus testamenti destituti destitueretur disputatio. Quare videamus quod insit vitium, cau-

A 2

fam.

f) Non. I. praef.

g) Disp. nostr. Sect. I. §. 43. seq.

sanque perpendamus, quo minus eorum castra sequi valeamus, prohibentem.

§. III.

Destituti vero testamenti indolem, satis accurate perspexisse non videntur, qui eam ob causam hodie admittendum negant, quoniam aliis, ac ipsi heredi adeundi facultas est oblata. Verum eam huius testamenti naturam esse, ut heres scriptus aditionem e defuncti voluntate, siue necessitate siue voluntate, haud celebraverit, adductis eum in finem Veterum locis, probauimus. *b)* Nobis igitur ea inest opinio, omissam instituti aditionem ex testamento, utramque huc facere paginam, eamque solam tantam vim habere, ut destitutum efficiat testamentum. Quod *νεστηριον* Nouella prima sublatum esse & aliud substitutum, si probatum dedissent aduersarii, locum cedere cogeremur; at vero nulla unquam ratione id adstruent, adeoque illud ipsum admittant hodie, iuris antiqui ex ratione, necesse est. Omissa proinde testamenti causa, siue plane hereditatem institutus repudiet, siue ex alio fundamento delatam sibi hereditatem adeundo acquirat, destitutum erit testamentum, in cuius tabulis heres erat recitatus. Eo, quod essentiam huius testamenti constituit, non cessante, illud ipsum quoque non cessabit. His praeordinatis ad prolatam rationem respondere non difficile erit. Nullo enim modo, exinde quod Imperator aliis personis subeundi potestatem fecerit, testamentum destitutum hodie cessare, colligi potest. Quo enim loco ad adeundam iacentem hereditatem inuitatos, eo sensu heredes nominant, ut destituenti proprium praestare, aut illam conditionem vltimae voluntatis tollere possent, quae tantum ab ipso pendeat? Aut quae legis verba probant, vocatos instituti atque deferentis heredis personam per omnia induere, vel heredum substitutorum loco esse habendos? Neque enim verba *IUSTINIANI: i)* - *damus omnibus talibus personis fieri heredes, & aditionis, aut pro herede gestionis habere ius (haec enim legis verba sunt) & tanquam heredes omnia gerere & conuentos & conuenientes* - hoc euincunt, sed ad dignoscendum modo officium, atque obligationes adeuntium exprimendas, posita sunt. Haec enim est *IUSTINIANI* voluntas,

b) Disp. Sect. I. §. 2.

i) Nou. I. c. 1. §. 4.

5

tas, vt intuitu praestationum onerumque, a defuncto instituto heredi impositorum, huius partes suscipiant, ne deficientis comperens voluntas, aut necessitate non adimpleta remaneat, aut instituti voluntate omnem vim amittat atque virtutem. Tanquam heredes igitur omnia gerant, edixit Imperator, & quasi a testatore ipsis onera essent imposita, scripta adimpleant. Idem excogitata cautio, qua demum praestita admittuntur ^{k)} nos docet, siquidem eam semper ita expressam inuenimus, vt compleant quae testamento continentur: quibus nihil aliud indicare voluit legislator, nisi adeuntes esse obligatos eodem modo, iniuncta instituto heredi praestare, quo ille ipse, ni deseruisset elogium fuisset obstrictus. Adeant ergo hereditatem ob destitutum testamentum iacentem, impleant quae a moriente disposita, accipiant res & agant in eis, quae recte voluit testator, ipsi qui ad sustinendas deserti testamenti vires sunt vocati, nunquam tamen efficient, testamentum destitutum, cuius vires adeundo promouent, destituti naturam, ommissa instituti ex testamento aditione indutam, vt exuere queat. Quamuis enim adire dicantur hereditatem, id tamen, non ex defuncti voluntate, sed singulari legis beneficio fieri, nobis haud monentibus, quemlibet perspicere arbitramur. Si vero non e testamenti tenore, siue quoniam instituti sunt heredes, adeunt, sed e legis dispositione, quo iure testamenti tabulas herede destitutas manere negabimus?

§. IV.

Aduersariorum autem argumenta superasse non sufficere videtur, iure enim alia & meliora, ad causam destituti testamenti vindicandam & ad suam sedem revocandam idonea, postulabis. Et omnino supersunt fortiores rationes, quare hodie adhuc testamenta huius indolis admittenda: Enimuero non immerito rationes ex ipsa rei natura petiras, fortiores nominare possumus. Causis, ex quibus testamentum in destituti conditionem redigitur, hodie non cessantibus, non cessabit etiam huius testamenti ratio: probata vero harum existentia, nonne tunc concludi poterit, dari & post Nouellam primam desertum elogium? Equidem omnes omnino causas, ex quibus olim Quiritium destituta reddi poterant

A 3

k) Nou. I. c. 1. §. 1. cf. Disp. Sect. I. §. 49.

rant elogia, hodie non amplius adesse, haud diffitemur, cum permutatae, ex mero iure ciuili descendentes, ^{l)} ob mutatam reipublicae formam vsum habere nequeant. Ecquis vero, sublatro vno atque cessante altero casu, totam rem negare audebit? Latitis enim atque perlatis legibus inprimis caducariis, causae eum in finem apud Romanos erant excogitatae, quo saepius laetae hereditates aerarium replerent, & quo facilius fieri posset, vt olim haud impeditus, quominus delatam sibi hereditatem acquirere possit, iam tanta animaduerneret impedimenta, maxime ex se ipso desumpta, vt numquam admitti, & adeundo res hereditarias suas facere, cogitare posset. Sed haec *ἐν παροδοῦ*. Omisissis igitur modis & causis, mutata reipublicae forma locum sibi haud vindicantibus, reliqui modi & praecipui admitti poterunt. Quos modos nobiscum si repetimus, eo, an institutus voluerit, an debuerit hereditatis aditionem ex testamento omittere, inueniemus, inueniemus autem causas quare illud contingere queat, apud nos existere non desuisse, adeoque eosdem quoad testamenti conditionem effectus producere. Neque enim quemquam negare putamus, nostro quoque aeuo ante celebratam hereditatis ex testamento aditionem institutum interdum ire, canente CATULLO ^{m)}.

— — per iter tenebricosum
Illuc, vnde negant redire quemquam,

causaeque adeo praecipuae deserti testamenti ansam praebere posse. Iam si effectum huius facti quoad testamentum spectamus, ille profecto nullus nisi desertio elogii erit. Habes igitur modum, cuius rationem ipsam hominis naturam comprehendere nuper adfirmauimus; ^{mm)} nec aliud respondere, si natura obsistat, quo minus conditio, qua adiecta heres scriptus est adimpleri queat, a nobis impetrare possumus. Sed ad alium modum animum si aduertimus ab instituti scilicet voluntate pendentem, idem quod Romae obtinuit, hodie deprehendemus; instituto nimirum, velit an nolit delatam sibi, & alteri haud restituendam hereditatem suam facere, cum sit relictum, ipsius quoque aditionem omittere

^{l)} *Disp. Sect. I. §. 8.*
^{m)} *Epigram. III, 10.*

^{mm)} *Disp. Sect. I. §. 7. p. 13.*

tere, n) sicque mera voluntate vt elogium herede careat, eum efficere posse. Donec igitur ab aduersariis doceatur, quod tamen fieri posse dubitamus, hanc libertatem nostris cessare temporibus, nec amplius a voluntate heredis pendere, an velit hereditatem delatam subire, an secus, interdum etiam voluntate heredis scripti testamentum destitutum effici, profitebimur.

§. V.

n) *L. 6. §. 8. in f. L. 17. D. si quis omiff. caus. testam. l. 6. L. 85. D. de A. vel O. her. l. 16. C. de iur. deliberand.* Haec vitina desumpta est ex *L. 149. C. Th. de Decurion.* vbi verba: *nec damnosam quisquam hereditatem adire compellitur*, hic in genere posita, tamquam rescripti ratio sunt adducta. Ceterum in- & subscriptio a *TRIBONIANO* mutata non est, licet vtraque varie in libris expressis legatur. Nam in editionibus *Cod. Iustinian.* legitur *Ennodius* s. *Annodius* notante *L. CHARONDA ad L. 16. C. de Iur. delib. & lac.* *GOTHOFREDO* ad *d. L. C. Th.* at in *Theodosiano* opere *Ennodius* variis locis a laudato *GOTHOFREDO* collectis, nominatur. Fuit autem *Ennodius* Proconsul Africae imperante *HONORIO*, variaeque ad eum rescripta sunt directa. v. c. *L. 24. C. Th. de annon.* *7. GOTHOFR. prosopograph. Cod. Th. T. VI. P. 2. pag. 50.* Edit. III. *RITTER. Alb. RVBEN. vit. Fl. Mallii Theodori* ad an. 395. p. m. 40. (edit. *PLATNER.* Lips. 1754.) Heic tamen ab Imperatore titulus *Sublimitatis* ei datus est, *L. 24. C. Th. de annon.* etiam obueniens. vid. *I. GOTHOFR. Notit. Dignitat. Cod. Th. T. VI. P. 2. pag. 23.* Alias & si *PANZIROLLUM* ad *Notit. dignitat. imper. orient. cap. 100.* (p. 159.) sequimur, ante *CONSTANTINUM M.* clarissimi viri sunt appellati, quod probatur *L. 3. C. de quib. caus. infam. irrogat. & L. 16. si ex fals. instrum.* quae *IMPP. SEVERVM & ANTONINVM* auctores habent; Postea ad spectabiles pertinerunt

Notit. Occident. spud *PANZIROLL.* p. 6. *CVRTIVS de senat. Roman. post tempor. reip. liberae.* IV, 8, 101, p. 182. *GVTHER de offic. dom. August.* I, 9, p. 36. In subscriptione variant libri impressi, alii VII. Kal. Ian. alii VI. Kal. Ian. habent. Cum vero notauerim verba *L. 16. C. de iur. delib.* rationem tantum Imperatoris continere, notandum, *HONORIVM L. 149. C. Th. de Decurion.* prohibuisse, quo minus *Curiales*, qui partem bonorum *Nauicularii* accepterant in exitium *curiarum*, ipsis se subtraherent, sed, vt *Curiales* maneat & pro modo acquisiti patrimonii *Nauicularii*, ipsius functionem recipiant, voluisse; propterea, quod nemo compellitur *damnosam* adire hereditatem, adeoque sibi met ipsi tribuat, si bonis acceptis onera suscipere debeat. Quibus Imperator iunxit notu digna, sed a *TRIBONIANO* omiffa verba: *cum & in deliberationibus conuentionum futurarum commodis prospiciatur beredum.* Quae, nostro iudicio, nil nisi haec sibi volunt, deliberandi beneficium eum in finem inductum esse, vt rimari queant instituti, an ex coniunctione, vel confusione per aditionem facta, suborta ferre possint onera. Quamobrem cum *I. GOTHOFREDO Comment ad cit. L. T. IV. p. 515.* non emendamus *conuentionem* in *conuentionem*, cum *Imp.* ad coniunctas heredis defunctique personas, in praestandis *Curialium & Nauiculariorum* oneribus, respexisse videatur, atque adeo aptiori voce *vti* non potuerit.

§. V.

Ecce vero, nobis aduersarios prouocantibus obuēnit THOMASIVS ^{o)} interque alia ius canonicum a ciuili in eo differre, vt simpliciter heredem ad adeundam hereditatem delatam compellat, statuit. Haec si vera essent, dispulsa foret nostra argumentatio, cum sine dubio iuris canonici placita dispositionem iuris romani superarent. Ipse ne *ꝛꝛ* quidem ad firmandam differentiam attulit, sed ad SCHILTERVM lectores ablegauit. Videamus igitur, & quantum fieri potest, explicemus textus ad firmandam differentiam allatos. Agmen ducit decretalis epistola ^{p)} quae GREGORIVM IX. P. R. laudat auctorem, & inscriptione monente ad IANVARIVM Episcopum Caralitanum, ob sequentem forte facti narrationem, data est. Stephanus quidam in testamento Theodosiam heredem nuncupauerat, interque alia monasterii fundationem praeceperat. Heres facta in adimplenda defuncti voluntate, praesertim exstruendo monasterio, moras necebat. Quaerit ergo IANVARIVS a Pontifice, quid sibi faciendum? quo facto GREGORIVS nostro capitulo ipsi proponit: vt diligenter adhuc commoneat Theodosiam, *quatenus intra annum monasterium, quod iussu est debeat ordinare, & cuncta secundum voluntatem defuncti sine altercatione construere.* Si vero nihilominus Theodosia exstructionem negaret, simul iniungit Episcopo, monasterium aedificare illique omnia sine qualibet diminutione assignare, addita ratione: *sic enim secundum piissimas leges dilatas defunctorum pias voluntates episcopali decens est studio adimpleri.* Etenim iam ab Imp. LEONE & ANTHEMIO ^{q)} vltimarum voluntatum in fauorem piarum causarum speciatim redemptionem captiuorum aliquid disponentium executio, contra morosos variisque

^{o)} Diss. de different. Iur. Ciuil. & Canon. in doctrin. de testament. (Hal. 1707.) Cap. I. §. 14. ex Cbr. WEGNERI different. Iur. ciu. & canon. ab HENR. HAHNIO editis, in Io. SCHILTERI Institution. Iur. Canon. ex recensione. I. H. BOEHMERI (Frac. & Lipsf. 1718.) §. 71. *) pag. 511. Eadem habet Em. ROSBACH de compar. iur. ciuil. & canon. Tit. V. n. 4. §. iisdem textibus

allegatis. Sed distinctionem inter coactionem ad adeundam hereditatem, & ad adimplendam voluntatem defuncti esse, non intellexit: nobis saltem aliud verba: *iure canonico indistincte heredes ad exequendam & explendam vltimam voluntatem testatoris compelluntur, significare haud videntur.*

^{p)} C. 3. X. de testament.

^{q)} L. 28. C. de Episc. & Cleric.

riisque explicationibus vtentes heredes Episcopis data est; quod late dein IVSTINIANVS repetiit, auxit atque emendauit, ^{r)} ad quorum leges forsân respexit GREGORIUS. Habes ergo veram capituli speciem; iam quaeso probes differentiam inter ius canonicum atque ciuile, cuius gratia textus laudari solet. Nec vola nec vestigium adest de heredis coactione: imo de adeunda hereditate plane quaestio suboriri non poterat, Theodosia herede iam existente, Stephanique desiderium modo protrahente, nondum enim adire debuisset, si simpliciter, vt THOMASIO placet, fuisset compellenda. Soli Episcopo, herede moroso non obtemperante, finito anno & nondum exstructo monasterio, illud aedificandi adsignandique omnia sine deminutione, licentia concessa est; vbi forsân IVSTINIANI similem dispositionem ^{r)} in mente habuit Pontifex. Foemina igitur ad aditionem compellenda non erat, sed ad exstructionem conficiendam, admonenda. Neque alia in reliquis capitulis, a differentiarum architectis allegatis, reperimus, atque meliora. Sequens ^{r)} enim e concilio Moguntino desumptum, in genere tantum heredi iussa testatoris haud adimplendi poenam iniungit eam, *vt ab episcopo loci omnis res, quae ei relicta est, canonice interdicatorum cum fructibus & caeteris emolumentis: vt vota defuncti adimpleantur.* Clariora sunt verba vt interprete egeant, institutum non cogunt hereditatem adire, sed facta aditione heredem, vt iussa testatoris ad finem perducatur, ea praesertim quae in ecclesiae fauorem condita, compellunt. Succedat ergo tertium capitulum, ^{u)} hoc ne ad heredes quidem ipsos spectat, sed contra executores voluntatum directum, ideoque plane huc non pertinet. Probat hanc sententiam narratio Episcopi Nouiomensis, vel Nouiodumensis, secundum GONZALEZIUM, ^{x)} ad GREGORIUM IX. missa. Etenim clericos tam quam laicos, interdum pecunias a testatoribus piis vñibus dicatas, in alios, a mente defunctorum alienos, conuertere, retulerat Praeful; cui respondet P. R. locorum Episcopo.

^{r)} L. 46. L. 43. C. Eod. Nov. CXXXI cap. II

^{s)} cit. L. 46. §. 4. C. de Episc. & Cleric.

^{r)} Cap. 6. X. de testament.

^{u)} Cap. 17. X. eod.

^{x)} Not. a. ad d. cap. 17. X. de testam.

scopis, vltimarum voluntatum exsecutores diligenter admonere, vt bona ipsa fideliter & plenarie in usus praedictos expendant, incumbere; propterea, quod in omnibus piis voluntatibus prouidere debent, vt secundum defuncti voluntatem vniuersa procedant, etfi quoque testatores id fieri negauerint. Pariter vltimus locus 2) de exsecutoribus agit, eosque suscepto mandato s. exsecutione, per dioecesanum Episcopum compellere vult, vt exacte fiant, quae testator, tam ratione piorum locorum, quam creditorum satisfactionis disposuerit. Causa enim huius decreti, negligentiam exsecutorum testamenti O. clerici S. Crucis esse, textus initium lectorem docet. Cum igitur omnes allegati textus differentiam iuris canonici & ciuilibus in adeunda hereditate non comprobent, neque DD. tanta sit auctoritas, vt suo ingenio talem infarcire queant, non possumus non nostrae inhaerere opinioni, hodie adhuc ab instituti pendere voluntate, velit an nolit delatam sibi hereditatem adeundo acquirere, adeoque testamentum voluntate destituere.

§. VI.

Altera tamen ab HEINECCIO 2) ad sustinendam VINNII opinionem (§. II.) adiecta, & a deliberandi beneficio petita ratio, silentio non est praetermittenda. „Accedit & alia ratio, ait, quod eius nouum inuenerit beneficium inuentarii, L. vlt. §. 4. C. de iur. deliber. quum enim inuentarii rite confecti is sit effectus, vt heres non teneatur ultra vires hereditatis, §. 6. I. de her. qual. & diff. non temere quis repudiabit hereditatem sine periculo a se adeundam. Verum introducto inuentarii beneficio, eoque effectu gaudente, nihilo tamen minus fieri potest, vt delatam quis hereditatem repudiet, idque temere fecisse non videatur, atque hac ex ratione destitutum oriatur testamentum, cuius existentiam ob illud inuentum, in dubium vocauit HEINECCIUS. Nam si Viro doctissimo dare vellemus, istud inuentum IUSTINIANI aliquid efficere posse, tamen omnes destituendi modos non tollerent, cum ad eum casum, quo heres voluntate, ob suspectam iacentis hereditatis conditionem, defuncti competentem negligit

2) Cap. 19. X. de testam.

2) Nor. ad VINNII Commentar. ad §. 4. J. quib. mod. testam. infirm.

voluntatem, modo sit trahendum. Et ne hanc quidem speciem ipsius ope plane nunc esse sublatam adfirmare possumus, tantum abest, ut omnem desituti testamenti rationem huius beneficii ergo cessare, concedamus. Enimvero paulo curatius rebus consideratis tantam huic beneficio tribuere virtutem, quantam HEINECCIUS ei adscripsit, aliud cum ipsius indoles & natura suadeat, a nobis impetrare non possumus. Gratias agant IUSTINIANO heredes quibus prospexit pro beneficio, in quo tribuendo, ipso subtili iure inuoluto, tam caute egit & circumspexerit. Adspice quaeso nouissimam iuncta veteri hac de re constitutionem, ^{a)} & variis limitibus circumscriptum esse, nec usum adeo late patere ut ipso facile institutus frui queat, dabis. Quam enim ob rem tot requisita in conficiendo inventario fuissent necessaria, nisi ipsorum ope beneficii usum circumcludere voluisset? quare non improbandum si rite confecto inventario effectus beneficii conceduntur. Sed redeamus ad nostram causam: vniuersam IUSTINIANI in constituendo beneficio inventarii rationem animo si perpendimus non aliam, nisi heredem adeuntem securiorem reddere, ne ultra hereditatis vires obligetur, eamque ob causam hereditatem omittat, habuisse inuenimus: ^{b)} at frustra medium cogendi vel aliud quicquam quod institutum impediatur, quo minus libere repudiare possit hereditatem, aut ad inventarium conficiendum compellat, inuestigabimus. Ideo inuentum beneficii nomine est exornatum, quoniam nulli obtrudatur, nemoque inuitus lautis effectibus frui cogitur, sed ab instituti pendet arbitrio, non solum an hereditatem subire, sed etiam an cum beneficio inventarii aditionem celebrare velit, licet in hoc casu maiora habeat incommoda, ^{c)} a Legislatore, ceu profiteretur ipse, adposita in poenam malignitatis, cur transcenderit leges, ex quibus caute omnia agens nihil poterat damnificari, sed ex diuerso etiam quae sunt ex Falcidia lege, lucrari ^{d)}. Plura igitur ex hoc inuentum HEINECCIUS colligere non debuisset, quam ipsi insunt, & propterea, quod delatam sibi hereditatem institutus sine periculo

B 2

adi-

a) *L. vlr. C. de Jur. deliber. Nov. 1. cap. 2.*

b) *Nov. 1. cap. 2. §. 1.*

c) *§. 6. in f. 7. de hered. qual. & diff. Nov. 1. C. 2. §. 2.*

d) *Sunt verba Iustiniani in Nov. 1. Cap. 2. §. 2.*

adire potest, eoque mouentem rationem habet, cur metu damni hereditatem non repudiet, statim concludere, certe numquam institutum aditionem esse intermissurum. Nonne enim haec est conclusio a posse ad esse? Si inuentum beneficium omittere instituto non liceret, si quilibet institutus cum beneficio inuentarii hereditatem sibi acquirere deberet, nemoque pristina repudiandi libertate gauderet; tunc voluntate testamentum destitui non posset. Duram vero hanc conditionem imponere heredi, Imperatori in mentem non venit, imo ad oppositam speciem in ipsa lege simul respondit. Lubenter concedimus institutum minori periculo, adita cum inuentario hereditate, heredis nomen sibi comparare, sed ut sine commodo illud gerat, recentissimo iure facile contingere potest. Forsan HEINECCIUS non cogitauit, ex nouissima lege, e) prohibitionem Falcidiae a testatore factam effectum sortiri, nec quemcumque putare se lucrum, ut Imp. ait, non in percipiendo sed solummodo pie agendo, satis lautum habiturum esse, aut defunctum laudare, si, HORATIO ee) auctore, tabulas multum negatas

Accipiet tandem, & tacitus leget: inuenietque
Nil sibi legatum, praeter plorare, suisque.

Neque enim videmus quare non eadem ex ratione, ex qua ante rogationem FALCIDII omittebant honorati aditionem, quia scilicet nil percipiebant, nunc etiam deductione a defuncto prohibita, hereditatem repudiare queant? Nonne enim detractione valide interdicta idem est, ac si numquam esset inducta? Atque haec fuit causa, quare IVSTINIANVS destituit testamento, si heres prohibitae Falcidiae ergo hereditatem non adiit, omnes tribuit vires, aliosue ad subeundam ex sua lege hereditatem, implendamque defuncti competentem voluntatem, inuitauit f).

§. VII.

Sed hanc nostram opinionem in dubium vocabis propterea, quod I. CUIACIO, g) Viro summo, hanc IVSTINIANI dispositio-

e) Nov. 1. cap. 2. §. 2.

ee) Sermon. II, 5, v. 68. 69.

f) Nov. 1. cap. 2. §. 2. in f. Disp. Sect. 1 §. penult.

g) Explicat. Nov. 1. cap. 2.

fitionem ad institutum qui hereditatem omisit, non pertinere, sed ad heredem integra legata praestare negantem spectare, statueri placuit, quam sententiam adhuc aliis rationibus LAVTERBACHIVS ^{b)} firmare voluit. Has ergo contemplari, & an praestans opinionis nostrae argumentum destruire valeant perspicere, necessarium esse videtur. Et primo ¹⁾ quidem ait LAVTERBACHIVS, in dicta lege Imperatorem agere de herede, qui vel ob omissam inuentarii confectionem, vel prohibitionem testatoris, falcidiam detrahere nequit: hoc autem, pergit, de herede qui hereditatem non adiit commode dici nequit, qui, licet falcidiam non detrahat, tamen ex alia ratione quam ob inuentarium non confectum, vel testatoris prohibitionem, id non facit. Sed quomodo haec inter se conhaereant non perspicimus: nam ut concedamus, poenam amissionis falcidiae ob inuentarii neglectam confectionem, ad heredem defesentem trahendam non esse, tamen quae obliunt, quo minus altera species eidem applicetur, haud intelligimus. Neque enim de herede instituto praestationem onerum negante, sed in genere de valida falcidiae prohibitionem locutus est Imp., quam legem, ut eleganter Fr. BALDVINVS, ^{k)} voluntati testatorum subiecit, eoque novum induxit antea fere inauditum, ut quartae deductio a testatoris pendeat arbitrio ^{l)}. Haec prohibitio testamento quidem, siue viuo disponente, heredi renunciato facta sit, necesse est, sed ea testator plura haud effecit, quam voluntatem suam declarare: igitur an parere velit institutus, emolumentoque falcidiae orbatus hereditatem subire, pendet ab eius voluntate, neminem enim Imperator impedit, quo minus hereditatem omittat. Frustra ergo LAVTERBACHIVS in eo est, ut, de herede non adeunte verba legis non esse intelligenda, probare conetur, quippe FLAVIVS noster de herede adeunte vel non adeunte orationem haud composuit, sed tantum interdictioni deductionis a testatore factae, tantam vim tribuit, ut is qui res hereditarias consequi vult, necessario obtemperare debeat interdicto. Atque hanc nostram sententiam Nouellae verba ^{m)} optime probant: *Si vero expressim designauerit* (defunctus),

B 3

non

^{b)} *Diff. de testam. destitut. §. 53.*

ⁱ⁾ *cit. disp. §. 53. n. 3.*

^{k)} *In Iustinian. Lib. IV. pag. 389.*

edit GYNDLING.

^{l)} CUIAC. *citat. explicat. Nov. I. c. 2. C. RITTERSHVS. Exposit. Nouel. method. P. VI. cap. 5. n. 9. seq.*

^{m)} *Nov. I. cap. 2. §. 2. in fin.*

non velle heredem retinere Falcidiam, *necessarium est testatoris valere sententiam: & aut volentem eum parere testatori, forsitan etiam quaedam iuste & pie relinquenti, lucrum in percipiendo, sed solummodo pie agendo habentem: & non videri sine lucro huiusmodi esse hereditatem: aut si parere noluerit eum quidem recedere ab huiusmodi institutione, locum vero fieri (sicut dudum praediximus) substitutis, & cohaeredibus & fideicommissariis, & legatariis & servis, & iis qui ab intestato sunt, & aliis secundum prius a nobis inuentam in talibus viam. — Sed alterum prodeat dubium.ⁿ⁾ Distinguere imperatorem, ait LAVTERBACHIVS, an heres testatori parere velit, qui falcidiam prohibuit atque voluntatem implere, an nolit; hoc ipsum aditionem supponere, & superfluum esse repudiata hereditate quaestione, an heres defuncto velit obedire, putat. Et IUSTINIANVM ad vtrumque respondisse casum, clare nos docent excitata verba, sed iisdem aliam aduersarius obtrudit mentem, si hanc obedientiam supponere aditionem credit. Verum enim de voluntatis adimplemento ratione onerum heredi impositorum, quorsum legata & fideicommissa pertinere testatur PAVLVS,^{o)} plane locutus non est Imperator, vti perperam statuit aduersarius; sed in genere hic discernitur, an renunciatus heres, etsi falcidiam deducere non permiserit defunctus, adire velit, an non. Hoc in casu ab institutione recedere potest, h. e. ad adeundam hereditatem, ex qua forte nullum percepturus fuisset lucrum, non compellitur, sed liberam habet, institutionem agnoscendi vel omitendi, facultatem. Nonne vero si recedit ab institutione, testamentum deserit? Qua igitur ratione adfirmari potest, hanc Imperatoris dispositionem de adita hereditate tantum esse intelligendam? $\tau\delta$ parere voluntati h. l. nil denotat, nisi res hereditarias ita, prouti testatori placuit, adeoque sine quadrante falcidiae sibi comparare; ista ergo deductionis prohibitio instar conditionis est institutioni adiectae, nec aliam admittit interpretationem, nisi hanc, in testamento scriptum heredem, alio modo hereditatem adire non posse, nisi promittat se falcidiam ob defuncti interdictum non detracturum. Etenim vel institutioni adposita, vel saltim in testamento ita perscripta sint verba prohibi-*

ⁿ⁾ *cit. disp. §. 53. n. 4.*

^{o)} *L. 43. pr. D. de condit. & demonstration.*

hibitionis eum in finem necesse est, vt apertis tabulis pateat heredi, qua ratione hereditatem capere possit, & vtrum hoc modo res hereditarias consequi, an plane repudiare velit. Sed *tertia* forsan CUIACII ^{p)} ratio nobis magis obest, e verbis Nouellae de prompta. Scripsit nimirum FLAVIUS noster: *aut si parere noluerit eum quidem recedere ab institutione, locum vero fieri* -- Graece: ἢ, εἰ μὴ βάλῃτο, αὐτὸν μὲν ἀναχωρήσει τῆς τοιαύτης ἐκτάσεως, χώραν δὲ γενέσθαι -- Redeunt omnia ad verba *ab institutione recedere*, quae falsa dixit CUIACIUS & plane a mente Imperatoris aliena. Sed ipsum audiamus Virum summum:

„Αὐτὸν μὲν ἀναχωρήσει] hoc verbo non significatur repudiatio. Nam repudiatione destitueretur testamentum & confestim vocarentur heredes legitimi: sed hoc significatur, vt adita hereditate abeat is, qui plenam fidem in soluendis legatis defuncto non exhibet: quo casu non statim vocantur legitimi, sed substituti primum, deinde cohaeredes legatarii & caeteri secundum ordinem Nouellae. Haec ille. Sed pace manium tanti Viri, nobis videtur significatio & graeco ἀναχωρήσει, & latinis *ab institutione recedere*, iisdem verbis expressis vt in idiomate graeco inuenitur, tributa, & a mente Imperatoris, & ab indole vocis aliena. Etenim quantum scimus ἀναχωρέω graecis est quod latini per *discedo*, *recedo*, *secedo*, (vnde olim ἀναχωρήται quasi qui de mundo discesserant) exprimunt, atque adeo interpres vetus non alium obtrudit verbo sensum, sed vero vsus est. Neque enim in aliis Auctoribus id tantum inuenitur, sed quod magis nostram probare debet opinionem, in aliis Nouellis eadem mente obuenit, vbi fieri nequit vt aliam significationem ipsi tribuamus. Ita legimus de monachis: ἔτα ἀναχωρήσει τῷ μοναστηρίῳ βελήθει -- *deinde a monasterio discedere voluerit q)* Pariter de clericis -- ἢ καὶ ἰδιωτῶν ἀναχωρήσει παντελῶς τῆς ἀγνατίας ἐν ἡ καθ' ἑαυτὴν ἐκκλησίας -- *aut pro qualibet occasione recedunt omnino ex sanctissima in qua constituti sunt ecclesia. r)* Et alio loco de donatione ante nuptias: Ἰσμεν δὲ τι καὶ τοῖστον γενόμενον, ὅτι bona gratia δέξαντος διαλελυδαί τῷ γάμῳ, καὶ ἀναχωρήσει τὴν

p) *Explicat. Nou. I. cap. 2.* Consentientes inuenit Dion. GOTHOFRED. in *not. ad d. l. & LAVTERBACHIVM alleg. disp. §. 53. n. 5.*

q) *Nouell. V. cap. 4. init.*

r) *Nouell. LVII. praef. sub fin.*

την μὲν πρὸ γάμου δωρεάν ἐς τὸν γράσαντα — — *Novimus autem ali-
quid etiam tale factum: Et quia bona gratia viso dissolui matrimonio,
Et recedere donationem ante nuptas ad eum qui conscripsit* *) — — Haec
exempla sufficere arbitramur, cum ne vnicum a CUIACIO ad
probendam suam interpretationem adductum reperimus: quibus
accedit, interpretes optimos AGYLAEVUM atque HOMBERGI-
VUM, qui CUIACII opinionem non ignoravit, & certe tam fa-
cile falsam haud admisisset versionem, cum veteri exemplari red-
didisse verbum quod in controuersia positum, per *recedere*; ita
enim HOMBERGIUS, 1) *Sin nolit, ipse quidem recedat ab huius-
modi institutione, locus autem prout ante diximus fiat substitutis, &c.*
Et faciamus graecum vocabulum hunc sibi vindicare non posse
sensum, prout tamen est, fundatam nihilominus haberemus inten-
tionem, propterea, quod latinum idioma & receptum exemplar
praxis agnoscit. Iam vero ab institutione recedere non facile
quispiam de restitutione aditae hereditatis, nisi alia hunc sensum
suadeant, intelliget, sed eam huic verbo vim inesse, ut repudia-
tionem hereditatis concernat, optimus quisque profitebitur.
Neque vero causam, quare hoc loco ea potestas verbo danda
sit, perspicimus, contrarium potius ipsa lex nos conducet. Nam
ut taceamus omissum ab Auctore Nouellae constitutionis τὸ *debere*
aut *posse*, nobisque adeo vel hoc vel illud substituere esse relictum,
in vtraque tamen specie non eueniet quod sibi visus est CUIACI-
VS. Qua enim ratione aliquem *debere* vel *posse* ab hereditate
adita abire, dicere possumus, qui illam nondum est consecutus
& nondum possedit? hanc vero speciem sibi formasse IVSTI-
NIANVM paulo antea probatum dedimus, loqui scilicet Impe-
ratorem de herede renuntiato cui falcidiae detractio a testatore
interdicta. Profecto nil denotant ista verba nisi, aut institutum
debere abstinere ab hereditate sibi delata, si voluntati defuncti
quoad deductionem falcidiae parere nolit, aut repudiata heredi-
tate hoc modo institutum deserere posse testamentum, cum nullo
modo ad subeundam hereditatem compelli queat. Atque hac ra-
tione cohaerent omnia, imo necesse erat ut istis vteretur legis
auctor verbis, cum nihil adhuc adesset nisi institutio a testatore
facta. Tandem ex vltimis nouellae verbis: *secundum prius a no-
bis*

*) *Novel. XC/III. Cap. 2. §. 1. init.*

1) *Nou. version. Novel. p. 23.*

his inuentam in talibus viam, hausit quoque LAVTERBACHIVS argumentum ad impugnandam sententiam nostram, ^{u)} scilicet ea esse de moroso herede intelligenda, quoniam in capite priori, de ipso locutus Imperator. Quibus tamen, cum satis a nobis alio loco ^{x)} factum, longius inhaerere nolumus. Neque nos soli Iustinianae legi hanc adscripsimus mentem, idem iam fecit doctissimus Fr. BALDVINVS, ^{y)} cuius verba huc transcribere nos non piget: „Sed redeamus, ait, ad id, quod hac constitutione prima traditur, & videamus sublata illecebra quadrantis, quomodo Iustinianus consulat testamentis. Nam si heres possit prohiberi ne utatur Falcidia, adire nollet hereditatem: quam ut adiret, & testamentum conseruaret, lex Falcidia quadrantem dedit. Quid? an iam Iustinianus heredem coget, ut adeat, & se oneribus hereditariis implicet sine ullo commodo? Certe iniquum hoc esset. Nam & suis hereditibus Praetor dat facultatem abstinendi. Ac interdum quidem Praetor eum, qui suspectam dicit hereditatem, cogit adire, conseruandorum fideicommissorum causa. Sed eorum demum causa id fecit, quae sunt vniuersitatis quaeque ita restituuntur, ut omnes actiones simul transferantur, & heres plane exoneretur. At longe alia causa est legatorum. Quid igitur? An Iustinianus, herede non adeunte, patitur testamentum cum legatis interciderere? Atqui satius esset, Falcidiam vel inuita testatore heredi relinquere. Vt breue faciam: Iustinianus fortasse, ut erat credulus, sibi persuasit, etsi Falcidia nulla sit, non defuturos tamen heredes, qui legata exsoluant; neque summi iuris subtilitatem valde curat. Sed quemadmodum antea, ita nunc quoque, vno recusante defert conditionem proximo substituto, coheredi, legatario, heredi ab intestato tandemque etiam fisco: & quicumque vel quomodocumque fiat heres, perinde legata & reliqua testamento comprehensa conseruantur atque si heres testamento scriptus adisset. Lubenter his doctissimis meditationibus calculum subiicimus, etsi per omnia nobis non placeant, quae IVSTINIANO verbis excerpta excipientibus obiecit idem BALDVINVS. Sed satis de his: certum est ob falcidiae prohibitionem institutum omittere posse here-

^{u)} alleg. disp. §. 53. n. 6.

^{x)} Disp. Sect. I. §. 43. seqq.

^{y)} in Iustiniano Lib. IV. p. 392. ed. GYNDLING. adde. Gasp. SCHIFOR-DECHER. Lib. III. Tr. VII. qu. 2.

hereditatem, sicque voluntate testamentum destituere, quamquam inuectum sit inuentarii beneficium: deserti vero elogii vires hac sacratissima lege FLAVIUS conseruauit. Neque vero falcidiae prohibitio vnica causa est, quare quis inuecto beneficio inuentarii non temere possit hereditatem omittere, sunt adhuc aliae ex quibus hanc vnica adducere iuuabit, si quis delatam hereditatem repudiat propterea, quod non sibi, sed creditoribus suis proficua foret: nam & lucrosam hereditatem omittere licet, 2)

§. VIII.

In determinanda vero deserti elogii natura & indole, etsi hic pedem figere possemus, tamen an adit destitutum testamentum, an fecus, cum in quibusdam speciebus ad definiendum difficile sit, istorum testamentorum quaedam hic considerare non esse alienum putauimus, siquidem ad demonstrandum nostrum argumentum, perspicendamque deserti testamenti hodiernam causam, hae qualescunque meditationes iuuabunt. Etenim quaedam testamenta ad destituta pertinere non videntur, quae tamen pensata eorum conditione omnino talia sunt: cui addere licebit, in vno atque altero certe destituto testamento, vires adeo esse claras, vt inde non leue praesidium nostra inueniat causa. Sit igitur prima quaestio: *Num testamentum cuius instituti heres transmissionis iure succedit, destitutis sit adnumerandum?* Ad hanc quaestionem in genere respondere non possumus, sed discernendum esse putamus. Interpretum plurimi IVSTINIANO duce a) hereditatem non aditam non transmitti ad heredes adfirmare solent, eodem tamen facem praefereute, exceptiones partim e iure antiquo, e recentiori partim desumptas regulamque debilitantes, subiungunt. Excogitarunt nomina quibus faciliiori modo diuersas transmissionum species a se inuicem seiungerent, nec raro huius argumenti occasione in partes discedunt. Sed has iam non componamus lites, cum ad motam quaestionem respondendum sit. Iam si ponamus sententiam ex mente DD. regulam constituentem, si scilicet adita hereditas ad successores est transmissa, & *ὑποθητικῶς* delationem testamento esse factam sumamus: non nisi negatiue

2) L. 6. §. 8. L. 17. D. si quis omiff. caus. testam. L. 4. D. ad Scr. Trebellian.

a) L. vn §. 5. C. de caduc. tollend.

tive proposito argumento satis possumus facere: ne dicamus, vix operae pretium esse huius generis quicquam proferre. Etenim quo iure quaeri posset: an testamentum fiat desitutum, cuius heres aditam hereditatem ad successores deuoluit, si certum ex testamento institutum hereditatem adiisse? Statim igitur ad exceptionem transeamus, s. ad transmissionem nondum adita hereditate factam, vbi tamen, breuitatis ergo, Iustinianeam ob deliberandi beneficium concessam, tantum considerare animus est. Fac igitur, institutum deliberantem, nondum finito anno ab hac luce migrasse, adde ipsi successores esse, reliquum tempus ad subeundam hereditatem antecessori testamento delatam, his ex Imperiali beneuolentia condonatum est; ^{b)} in hos ergo hereditatem, vel potius facultatem ad subeundam intra praefinitum tempus iacentem hereditatem, deuoluit antecessor defunctus. Iam vero successores vel transmissam hereditatem adire, vel eam repudiare posse, ad intelligendum non difficile: vtroque in casu testamenti tabulae, in quibus transmittens heres recitatus erat, herede nobis desitutaee videntur: quamobrem adfirmando respondendum esse ad quaestionem motam putamus, scilicet oriri testamentum desitutum, si quis ad successores hereditatem delatam deuoluit, siue illi subierint, siue receperint. Adesse tamen heredem, opponis, licet instituti successor sit, adesse aliquem, ais, qui adeundo, se illis, quibus ex testamento vel alia causa quicquam deberetur, obligare cupit, ideoque tale desitutus accensere testamentum, abs te impetrare nequis. Et sunt profecto quae, testamenti tabulas desitutas vix esse nominandas, suadere videantur; verum paulo curatius re considerata, pronunciatam sententiam retractare dubitamus. Quousque enim nostra legibus firmata desituti testamenti notio ^{c)} locum sibi vindicat, aliud quam quod complectitur adsumere nefas esset. Iam vero eam hic applicationem pati si demonstrauimus, nonne tunc adesse testamentum de ferrum probatum dedimus? Duplicem autem reperimus casum, alterum si repudiauerant successores instituti heredis transmissam hereditatem, alterum si subierant hereditatem vi transmissionis e iure deliberandi descendens. Ad priorem quod attinet, testamentum in quo deuoluens heres scriptus erat ad desituta nume-

C 2

^{b)} L. 19. C. de Jur. deliberand.

^{c)} Disp. Sect. 1. §. 2.

randum, animaduerti facili negotio potest, nam institutum mors impediatur, quo minus hereditatem adire posset, eiusque successores, etsi quidem desertionem tollere valuissent, voluntate tamen, nimirum repudiatione, eam effecerant testamenti conditionem. Restat ergo ulterior casus isque paulo difficilior, si heres heredis vi deuolutae facultatis adeundi, hereditatem adiit: heredem nunc eum esse in dubium vocari nequit, inde tamen nondum sequitur, ipsum esse heredem ex testamento, quo antecessori delata erat hereditas, nosque adeo has tabulas falso destitutas nominasse. Vnius rei plures possunt esse causae. Atqui nobis ea est sententia, vt, licet heres adsit, vltima tamen voluntas destitutae conditionem non amittat, nisi ab instituto ex tenore huius voluntatis adita sit hereditas. Hoc autem in casu, vbi heredis heres vi transmissionis adiit, cum non inueniamus, testamentum, in quo transmittens heres erat renunciatus, pro destituto necessario habendum est. Eadem ex ratione tabulas supremas desertis adnumerauimus, si heres institutus ommissa testamenti causa, hereditatem ab intestato subierat: *d)* aderat heres, imo a Praetore coactus testatoris placita ad finem perducebat, prout in ceris scripta, *e)* & nihilominus testamentum erat destitutum. Sed abstineamus a similibus, hoc vnicum sufficit: quid igitur obest quominus idem in nostra specie statuamus? Instituti successor sit heres, at quo iure? num ex testamento? num adit propterea, quod testator tanto ipsum reputauit honore dignum? Neutrum inuenimus: neque enim in testamento nomen est consignatum, neque ex illo aditionem celebravit aut conficere potuit: sed e legis specialis dispositione vocatus instituti vices adimpler, atque ex singulari Imp. munificentia, partes suscipit. Quemadmodum enim illi, quos deficiente instituto *IUSTINIANVS* ad adimplendam competentem deficientis voluntatem, constitutione sua inuitauerat, vi huius legis, heredis, adita eum in finem hereditate, partes sustinebant, ipsumque elogium in integrum restituere non poterant (§. III.); ita & heredis heres, non nisi ex lege, qua, deliberrandi spatio nondum finito, ex vita decedentis instituti in testamento successoris, facultas adeundi tributa est, ad hereditatem ac-

d) Disp. Sect. I. §. 53.

e) l. r. D. si quis omiff. caus. testam.

accedit, sed defertum testamentum in integrum quasi restituere nequit. Quae cum ita sint, nullo fundamento reperto, ex quo testamentum destitutum abesse, adfirmandum, illud elogium, cuius heredis heres ob transmissionem hereditatis adiit, defertum manere, adhuc profitemur. Sed his forsitan opponi posset, instituti successorem transmissam hereditatem ideo ex testamento occupare, quoniam ad adimplenda a testatore disposita est obligatus: cum enim iure translationis succedat, deuolutis omnibus, quae penes defunctum erant, iuribus pariter atque obligationibus, delatam vltima voluntate hereditatem adeundo sibi adquirendi facultas, in eum quoque transmissa sit, necessarium esse. Prout ergo transmittens honoratus non, nisi ex vltimis tabulis, additionem repetere potuisset, ita quoque, heredem illius, ex alio fundamento hereditatem translata sibi acquirere non posse, eamque ob rationem praestations in testamento heredi impositas, suscipendas esse, aduersarii concluderent. Quae si a vero haud abessent, victas sane manus porrigere nobis esset reliquum, nondum tamen res ad triarios peruenit. Nobis egregie placet, si quis heredis heredem ad praestanda onera, antecessori in testamento imposita, adigit, siquidem argumento nostro valde prodest, neque vero hoc ideo contingere arbitramur, quoniam ex testamento hereditatem sibi comparat. Nos enim in Iustiniana lege ne vestigium quidem reperimus, quo haec probari possent: *Etsi quidem is, ait Imperator, qui sciens hereditatem vel ab intestato, vel ex testamento sibi esse delatam deliberatione minime petita intra annale tempus decesserit: hoc ius ad suam successionem intra annale tempus extendat. — — Sin autem instanti annali tempore decesserit reliquum tempus pro adeunda hereditate suis successoribus sine aliqua dubietate relinquat, quo completo nec heredibus eius alius regressus in hereditatem habendam seruabitur.* In his quidem, institutum in testamento, ex tenore ipsius hereditatem delatam adire debuisse, expressum, simulque ius transmittendi constitutum, reperimus, heredis vero heredem ex voluntate vltima aditionem conficere debere, frustra quaerimus. Neque enim verba: *hoc ius ad successionem &c.* hoc nobis suadent, cum tantum extensionem beneficii deliberandi ad successores exprimant, neque sequentia: *reliquum tempus &c.* quae quidem subeundi tribuunt successoris facultatem,

adeo tamen extendi nequeunt, ut aditionem ex testamento complectantur instituto necessariam, sed beneficii constitutionem modo concernunt. Hereditatem nondum aditam consequitur, quoniam defuncto delata erat, & ab eo non repudiata, cum perinde potius habeatur, ac si eam sibi iam comparasset. Ideoque leges, heredis heredem principaliter testatori *f)* non succedere, diserte adfirmant, nec prohibent quo minus successor instituti heres fiat, licet elogium ultimum falsum & inofficiosum dixerit, *g)* quod sane non admitterent, si ex testamento transmissam hereditatem acquireret. Nam is tantum qui de iure disputavit nec obtinuit indignus non est, nec repellitur, secundum PAVLUM *b)* ab eo quod meruit, sed retinet voluntatem defuncti, ceu PAPIRIANVS *i)* loquitur, quod aliud non denotat, nisi percipere talem id, quod e voluntate defuncti ei debetur, ut egregie III. PÜTMANNVS *k)* hunc locum interpretatus. E contrario qui falsum dixit aut inofficiosum testamentum, nec obtinuit, tamquam indignus amittit ea quae sunt a testatore relicta *kk)*. Manet ergo testamentum, heredis herede transmissionis iure succedente, destitutum, illique, imponimus onera, quae transmittenti facta aditione fuissent subeunda. Equidem in Lege hac de re diserte nihil est dispositum, sunt tamen quae, hunc successorem meliori iure antecessore suo haud perfrui, probent. Meliori vero frueretur iure, nisi adimpleret antecessori defuncti iudicio iniuncta, nec praestitis legatis, fideicommissis & libertatibus res acciperet hereditarias. Etenim plus iuris transmittens in successionem transferre non poterat, quam ipse habebat, *l)* quemadmodum heredem eiusdem esse potestatis iurisque cuius defunctus fuit, constat *m)*. Institutus autem, iamque transmittens, plura sane retinere non poruisset, quam quae praestitis omnibus reliqua fuissent, unde heres ipsius ergo plura requirere posset? Praestat heres heredis omnia prout in ultimis tabulis cerisue sunt consignata, eas vero

f) L. 7. D. de his quae ut indign. *anf.* ibique D. GOTHOFRED.

g) L. 5. §. 7. 8. L. 7. D. de his quae ut indign.

b) L. 5. §. 1. D. eod.

i) L. 24. D. d. r.

k) Meletemat. Jur. Civil. Spec. I. (Lips. 1771.) Cap. 6. §. 5. p. 30.

kk) Cf. Tit. Dig. de his quae ut indign.

l) L. 54. D. de diu. R. J.

m) L. 19. D. eod.

vero ad defitutas numerauimus, quid inde ergo, quam defitutum testamentum herede, viribus non esse defitutum?

§. IX.

Ad aliam quaestionem animum aduertamus, scilicet: *An testamentum, si substitutus instituti succedit, pro defituito sit habendum?* Paucis hic ad confirmandam negatiuam, quam amplectemur sententiam erit opus. Romanos substitutiones, praeter alias causas, ad impediendam testamentorum defititionem introduxisse, ⁿ⁾ constat, vt nimirum, primo instituto haud adeunte, in vltimis ceris nominatus, locum occupet vacuum, atque legitimos successores, & aerarium excludat: quamobrem iuris nostri architecti substitutionem, heredis secundi institutionem in locum deficientis primi, describere amarunt ^{o)}. Neque est quod quis distinguendum esse putet, an primo loco recitatus non potuerit delatam sibi hereditatem adire, an noluerit tanto frui beneficio, cum perinde habeatur in hac, quam in illa specie, & casus noluntatis contineat impotentiae casum, versaque vice, etsi vnus alterue a testatore reperitur expressus ^{p)}. His igitur delibatis ad intelligendum difficile non erit, herede secundo adhuc existente, elogium haud euadere defitutum, cum testatoris ea fuerit voluntas, vt deficiente priori succedat, alter, atque secundus, existente casu, eadem adeundi facultate gaudeat, eodemque ex fundamento aditionem conficiat, e testamento scilicet in quo nomen perscriptum erat, e quo priori fuisset celebranda. Adeunte vero aliquo vi eius testamenti, de cuius conditione quaeritur, defitutum illud nominari non potest, ratione deficiente necessaria, quare elogium defertum est. Haec enim in eo versatur, vt institutorum nemo ex testamenti tabulis hereditatem adeat; iam vero cum substituto in locum deficientis prioris succedente, contrarium fiat, non possumus

ⁿ⁾ Th. PAPILLONIVS de direct. hered. institution. Cap. 4. in Ev. OTTON. Thesaur. Tom. IV.

^{o)} pr. F. de Vulg. substitut. L. 1. pr. L. 36. pr. L. 43. §. 3. D. de vulg. & pupillar. substitut.

^{p)} L. 4. pr. D. de Vulg. & pup. subst. L. 12. D. de condit. instit. L. 4.

C. de substitut. L. 3. C. de hered. instit. I. O. WESTENBERG princip. iur. dig. tit. de Vulg. & pup. subst. §. 11. 12. Dissentit quidem Vlr. HUBER prael. ad cit. rit. Dig. §. 1. ei nomen satisfecit Chr. THOMAS. in Additionib. ad d. l.

mus non tale testamentum numero defertorum eximere. At si quis substituti successionem, priori non amplius existente vel impedito, non e substitutionis indole, sed e singulari lege peruenire ob verba IVSTINIANI q) putaret: *Neesse est*, dicentis, *si quis solidam hereditatem non adierit, hanc si quidem habeat substitutum, ad eum si voluerit & potuerit peruenire?* Ei, quod iam alibi r) diximus, nimirum ob successionis certitudinem, & vt nulla intuitu substituti superfit dubitatio, hoc esse positum, cum alias legitimi successores disceptandi causam & speciem rationis inde deciperent, si adeo certum non esset an deficiente primo substitutus admittendus sit, nec ne, esset opponendum. Et hanc IVSTINIANI fuisse mentem Nouella constitutione prima docemur, vbi: *Si vero institutio eam substitutionem habuerit: certum quia prius ad substitutum volentem venient omnes res secundum legem completent quae relictae sunt: & sic illo volente tunc ad cohaeredes - - s).* In quibus, substitutum reliquis anteferendum esse, tamquam indubitatum principium positum est. Quapropter hanc quaestionem diutius non moramur, cum, nobis haud momentibus, substitutis deficientibus, nec cohaeredsistente, testamentum fieri destitutum, nemo non intelligat.

§. X.

Succedat ergo tertia quaestio, magis nodosa. *Num testamentum fiat destitutum, si heredis institutio pro non scripta habita est?* Equidem plurima Digestorum tituli, in quo, de his quae pro non scriptis habentur, actum, fragmenta, atque IVSTINIANVM eo loco, vbi ius hac de re constituit nouissimum, s) magis ad legata spectare, quam ad vniuersas hereditates, verum est; eam tamen ob causam mota quaestio ieiunis nec accidentibus adnumeranda non erit. Etenim cui talis videtur, nos, & opiniones Interpretum, u) qui dudum hunc titulum ad hereditates etiam applicarunt, & speciem in qua omnino obuenire potest, vt tota he-

q) *L. vn. §. 13. C. de caduc. tollend.*r) *Diff. Sect. 1. §. 34.*s) *Cap. 1. §. 3.*t) *L. vn. §. 2. & 3. C. de Caduc. tollend.*u) SCHILTER *Exercit. ad Pand. Exerc. XXIX. §. 121.* VOET. *Comment. ad Pand. Lib. XXXIV. tit. 8. n. 3.* LEYSER *Medir. ad Pand. Spec. CCCXCII. med. 7.*

redis institutio pro non scripta habeatur, quae & a nostris non aliena temporibus est, si quis sibi met ipsi scilicet hereditatem alterius adscripsit, obiciamus. Atque haec ipsa species a SALVIO IULIANO *) tractata est; in quantum enim fragmenti e libro LXXVIII. Digestor. desumpti verba coniecere admittunt, iste ICtus sui temporis coryphaeus ex facto consultus est, ubi quis hereditatem sibi adscriplerat. Verum deficit quidem narratio, quippe compilatoribus pandectarum quaestionem propositam tantum seruare placuit, responsum tamen a SALVIO nostro petitam esse, verba: *respondit, & de qua me consuluisti*, perhibent. Forsan ex facto quaesitum est, an heredis institutio quam ipse fecerat aliquid, pro non scripta sit habenda, & si fieret, an substitutus admittatur an secus. Nobis enim sequentia alium non videntur admittere sensum: *Si quis hereditatem vel legatum adscripsit, quaeritur an hereditas vel legatum pro non scripto habeatur: & quid si substitutum habeat institutio?* Ad haec IULIANVS respondit: *Pars hereditatis, de qua me consuluisti ad substitutum pertinet.* Quibus paucis vniuersae quaestionis solutionem complexus; facile enim deductu, remotum esse institutum; quoniam alias secundus heres vocari non posset, cuius institutio exspirasset, adeunte primo **). Neque vero IULIANVS satis officio fecisse putauit, simpliciter quaestione decisa, etsi responsum, teste SENECA, 2) etiam non reddita ratione suam vim fuisset habiturum, sed talem e L. Corneliae augmenro ab amplissimo ordine profecto, petitam, adposuit. CORNELIVS nimirum SYLLA celebrem illam tulit, perulitque legem Cornelianam de falsis, quae, quoniam de falsis circa testamenta & numos disponebat, saepius legis testamentariae a) & numariae b) nomine venire solet. Admodum vero sequen-

*) L. 1. D. de his quae pro non script. habent.

3) L. 5. C. de impub. & aliis substituit.

2) Epistol. XCIV. De benefic. Lib. VII. cap. 16.

a) vid. CICERON. in Verrin. I, c. 42. IUL. PAVL. receptar. Sentent. V, 25. rubr. & §. 1. MACER L. 1.

D. de publ. ind. MODESTIN. L. 30. pr. D. ad L. Cornel. de fals. VIPIAN. L. 6. §. 1. D. de extraordinar. crimin. §. 7. J. de indic. publ.

b) CIC. alleg. Verrin. I, cap. 42. ASCON. PEDIAN. comment. ad CICER. loc. cit. ISAAC. CASAYEON ad Sueton. Caes. cap. 33.

quentibus temporibus Romae frequens ille erat mos, vt legibus, SCtorum ope pariter atque constitutionibus principum, variae fierent subrogationes, quibus breuis illarum dispositio vterius extenderetur, multaque vel omissa, vel nondum satis accurate determinata, supplerentur. Atque hoc etiam Syllae experta est rogatio, quae sensim ad alias falsi species extensa est *c*). Quemadmodum ergo CALLISTRATVS in genere principalium meminit constitutionum, speciatimque Edicti D. CLAVDII *d*) ita quoque ICTi, SCtorum ad eam legem confectorum mentionem fecere, *e*) & e tali IULIANVS in lege nostra rationem petiit: En! ipsa Saluii verba: *Nam Senatus cum poenas legis Corneliae constitueret aduersus eum, qui sibi hereditatem vel legatum scripssisset, eodem modo improbasse videtur quo improbatas sunt illae; qua ex parte me Titius heredem scriptum in tabulis suis recitauerit, ex ea parte heres esto; vt perinde haberentur, ac si infertae testamento non fuissent.* Verum enim ipsa lex Cornelia hoc falsum non tegerat, atque adeo, irrepentibus quotidie nouis heredipetarum illicitis fraudibus artibusque, sigillatim hac de causa aliquod noui constituere, necessarium esse videbatur. Hoc autem SCTo Liboniano factum esse, Nosttrumque illud intellexisse, recepta fere sententia est, de quo SCTo I. I. MASCOVIVS *f*) tam praeclare eleganterque disputauit, vt nobis ne spicilegium quidem reliquerit. Non solum vero poenae meminit ICTus, quae hereditatem sibi met ipsi adscribenti infligitur, sed & institutionis qualitatem determinare non omisit. Nimirum poena legis Corneliae de falsis irrogatur ex hoc SCTo, sicque in insulam, facta bonorum publicatione, *g*) deportatur iste heredipeta, cum sub Imp. deportatio in locum aquae & ignis successerit interdictionis, *b*) qua proprie CORNE-

NE-

c) Jac. GOTHOFRED Paratitl. tit. c. Th. ad L. Cornel. de fals. T. III. p. 175. Ed. RITTER. Corn. van BYNKERSHOECK Observat. III, 18. Quod non satis apte per omnia SCTo Liboniano adscriptit MARCIL. ad §. 7. 7. de publ. iudic.

d) L. 15. pr. D. ad L. Cornel. de fals.

e) L. 15. §. 3. L. 27. L. 22. §. 1. 2. 9. u. 12. D. eod.

f) Disp. de his qui sibi adscrib. in restam. ad expl. SC. Libonianum & Ed. D. Claudii Lips. 1731.

g) L. 1. §. 15 D. ad L. Cornel. de fals. §. 7. 7. de publ. iudic. PAUL. Recept. Sent. IV. 7, 1.

b) L. 2. §. 1. D. de poen. L. 3. D. ad L. Jul. pecular. Jac. GOTHOFRED. ad L. 2. C. Th. ad L. Cornel. de fals. T. III.

p. 181.

NELIVS legem firmaverat suam. Idque perhibent fragmenti verba: *Nam senatus cum poenas L. Corneliae constitueret adversus eum qui sibi hereditatem vel legatum scripsisset.* In quibus eleganter usus est voce *constitueret*, ^{bb)} ad definiendam poenae ad hanc speciem falsi translationem. Ultimis vero fragmenti verbis ratio reddita est, quare putavit IULIANVS partem hereditatis ad substitutum pertinere, adeoque institutionem evanescere. Eam tamen simpliciter proponere noluit, sed more veterum Prudentum usus est figura, ni fallimur, metonymia; *Senatus*, ait, *eodem modo improbasse videtur* (institutionem scilicet ita factam) *quo improbatae sunt illae: qua ex parte me Titius heredem scriptum in tabulis suis recitauerit, ex ea parte heres esto.* Talem ergo heredis institutionem comparavit IULIANVS cum heredis institutione captatoria, ceu illam romanis nominare placuit, quam ficti verba elogii satis commonstrant. Captatoriae vero institutiones, seu notante PAPINIANO, ⁱ⁾ *illae quarum conditio confertur ad secretum alienae voluntatis*, ex SCRITO L. Iuliae & Papiae Poppaeae adiecto, pro non scriptis habentur, ^{k)} adeoque institutio, quam quis sua manu fecit, pro non scripta habetur, & perinde est, ut concludit IULIANVS, ac si testamento inserta non fuisset. Eam igitur ob causam substitutus statim admittitur, cum, prima institutione deleta, idem sit ac si primo loco nominatus esset.

§. XI.

Properandum tamen ad nostra tempora, videndumque an hodie statuendum sit idem. *Perstrepunt adhuc quotidie fora nostra huiusmodi litibus, de adscriptione hereditatis vel legati sibi ipsi facta, verba sunt Augusti, a LEYSER, l) quae, nostram quaestionem non esse ieiunam, satis probant. Et profecto non deficiunt hodie isti homines maleferiati, qui hoc modo alienas hereditates capere*

D 2

p. 131. ALEAND. ad CAII Inst. I, 6, 1. in AnTIQUARIA SCHULTING. TrACTATUS AntIQUITATIS.
p. 47. IANNI ANTONIO COSTAE ad §. 1. JURIS quibUS modIS pRO pRO solvIT.

^{bb)} Cf. Io. Fr. GRONOVII Observations. Lib. I. cap. 1. pag. 12. seq. Edit. FRANCOFURTI PLATNER. (LIPSIAE 1755.)

ⁱ⁾ L. 70. D. de hered. instit. Corn. van BYNKERSHOEK de captat. instit. cap. IV.

^{k)} L. 70. L. 71. D. eod. L. 64. D. de Legat. 1. cf. HEINECC. ad L. Jul. & Pap. Pop. III, 4. p. 391. seq.

^{l)} Meditation. ad Pandect. Spec. CCCXCVII. medit. 4.

student, quem ad illicitas heredipetarum artes, in quas tam curiosè inquisiuit, numeravit idem experientissimus ICrus ^m). Obseruarunt tamen Interpretes, fora nostra non ubiuis rigidam iuris romani seruare dispositionem, poenam cessare olim constitutam, neque raro adscribentem legatum consequi ⁿ). Ita enim laudatus LEYSERVS pergit: *In quibus tamen decidendis hanc regulam seruant ICti, ut si bona fides scribentis & voluntas defuncti liquido doceri possit, nec leges casum obuientem expresse damnat adscribens a poena liberetur, atque legatum etiam sustineatur* ^o). Sed alii contrariam amplectuntur sententiam legatumque saltim ei denegant, qui illud sibi ipse ipsi in testamento adscripsit, ^p) quorum opinio, cum principis iuris recepti innitatur, cur relinquenda non perspicimus. Et ponamus LEYSERVM tibi placere, nihilominus statuendum foret falsarium hereditatem haud consequi, qui sibi eam adscripsit, cum hunc casum, ut Ipse vult, leges expresse damnent, etsi facile nos adsentientes habebis, si poenam rigidam iuris romani nostra tempora ignorare putas. Licet enim inueniamus varios Imperatores falsi poenam interdum acriorem reddidisse, quod de CLAUDIO refert SVETONIVS, ^q) & LAMPRIDIVS de ALEXANDRO SEVERO, ^r) qui quidem Imperator Martiali quoque rescripsit ^s) *amplissimum Ordinem vel duos Principes veniam*

^m) Spec. CCCLXXV. medit. 25.

ⁿ) Io. VOET. Comment. ad tit. ff. de his quae pro non script. §. 3. Vlr. HUBER. Praelect. ad Pand. Lib. XXXIV. Tit. 8. §. 2. LEYSER medit. ad ff. Sp. CCCXCVII. med. 4. WESENEC. ad Digest. h. t.

^o) cit. Spec. CCCXCVII. med. 4.

^p) STRYCK disp. de iur. Apostill. cap. IV. §. 7. qui legatum quod quis sibi ipsi adscripsit aliter non valere aurtum, quam si in apostilla confirmatum. add. EVND. in Vsu modern. XXXIV. §. 1. I. H. BOEHMER Doctr. Pand. tit. de legat. §. 8. Cf. Perillatfr. DN. I. T. CARRACH Entscheidung der Rechtsfr.: ob ein Vermächtnis, so denjenigen der eines andern Testa-

ment aufgesetzt, und solches durch einen andern ins reine schreiben lassen, darinnen zugeschieben worden, ohne des Erblassers Apostill zu Rechte bestche? in Diurn. Halensib. de A. 1748. Nr. 13.

^q) in vit. Claud. c. XV. „Proclamante quodam praecidens falsario manus, carnificem statim acciri cum machaera, mensaque laniona, flagitavit.

^r) in vit. Alexandr. Sever. cap. XXXVIII. Eum notarium qui falsum causae breuem in consilio imperatorio retulisset, incisus digitorum nervis, ita ut nunquam possit scribere, deportavit.

^s) L. 3. C. de his qui sib. adscrib. fu resba

niam raro) dedisse poenae, quae his, qui sibi in testamentis alio-
 adscriperunt quicquam, ex L. Cornelia Diuique Claudii Edicto;
 irrogari solet; tamen exempla, ubi & ANTONINVS u) & ipse
 D 3 ALEX-

testament. quom peculiari disputatione
 illustravit Casp. Achar. BECK sub tit.
 D. ad L. 3. C. de his qui sib. adscrib.
 in testam. de L. Cornelia testament.
 & Sc. Liboniano, len. 1727.

7) Lineolis inclusa in multis editioni-
 bus Codicis haec vox reperitur, propterea,
 quod, notante L. CHARONDA not.
 ad d. L. 3. in quibusdam plane deficit,
 quod & de Haloandrina aliisque anti-
 quioribus testatur MASCOV. cit. disp.
 §. 45. not. 1. Ipse CHARONDAS eam
 admittit quoniam Graeci, inprimis Thale-
 laeus raro legisse videntur, eandemque
 lectionem auctoritate Βασίλειων tuerur
 CUIACIUS comment. ad d. l. Sed
 non tam ipsa Basilica Lib. LX. cap. 41.
 vtrantur restrictione, quam potius Scho-
 lastes adiecit: Raro autem Senatus vel
 Diui fratres veniam dederunt. Et
 ait Thalelaeus: quia ii ius ignora-
 uerunt, non facile iis ignoscitur. At
 longe audacior est emendatio BECKII
 cit. disp. §. 33. qui non solum lineas,
 quibus τὸ raro inclusum cernitur, delet,
 sed & reiecta voce veniam, quia ineptam
 geminationem inuoluere putat, supplet
 non, ita vt nunc legendum: — —
 amplissimus ordo, vel diui principes
 non raro dederunt. Etsi vero admit-
 tere possemus repetitionem verbi ve-
 niam paulo inconcinnam esse, vocemque
 in margine olim notatam in textum ir-
 repuisse, tamen ineptitudinem tantam
 non videmus, quantam sibi fingit BE-
 CKIUS, cum sensum plane non impe-
 diat. Sed deletur; nunquam vero no-
 bis persuadebit doctissimus Vir negati-
 uum particulam, legis intentionem pla-
 ne immutantem, admittendam esse, sal-
 tum ipsius rationes adductae id non enun-

cunt e L. r. C. b. r. & L. 15. §. penult.
 D. ad L. Cornel. de fals. petitaes, in
 quibus militi, minorique XXV. annis
 poena remissa fertur: quippe quae ma-
 gis pro nostra lectione, qua τὸ raro
 simpliciter admittimus, militant, & non
 nisi iusta ex causa interdum raroque
 poenam remissam esse probant. Dein-
 de vero heic ad graecos prouocare non
 inutile est, cum ex illorum auctoritate
 non emendemus, sed antiquam veram-
 que lectionem tueri conamur. Eo ma-
 gis quod scholiastes ad THALELÆVM,
 prouocat, qui forsam idem est, quem Ve-
 teres τῆς νομικῆς ἐΦθάλουον nomina-
 runt. CUIAC. Obseru. XIII, 33. quise
 si Fr. BALDVINO protheor ad Nouel.
 Ios. Mar. SVARESIO in Notit. Basilic.
 §. 19. in I. A. FABRICII Bibliothec.
 graec. Tom. XII. p. 473. aliisue, cum
 STRVIO hist. iur. Cap. IV. §. 1. &
 HEINECCIO hist. iur. I, §. 402.
 fidem tribuis, Digesta κατὰ πόδα ver-
 tit, quam sententiam tamen refutarunt
 Hofmann hist. iur. III, 1, §. 3. not. c.
 & RITTER ad Heinecc. pag. 555. cer-
 te tamen Codicem εἰς πλάτος edidit,
 quod diserte tradidit Marb. BLASTA-
 RES in praefatione ad syntagm. al-
 phabetic. Specimen historiae iuris con-
 tinente, vii apud I. A. FABRICIUM
 in Biblioth. graec. Tom. XII. p. 370.
 legitur verbis: Οὐλολαίος κένσθη τῆς
 κώδικας εἰς πλάτος ἐκδόσις: Thale-
 laeus Codicem in latitudine edidit,
 ubi Ἀντικένσθη legendum esse monet
 FABRICIUS in notis. De modo au-
 tem εἰς πλάτος vertendi, cf. BECK-
 HARD Hermeneutic. I, 7, §. 276.

u) L. 2. C. de his qui sib. adscrib. in
 test.

ALEXANDER ^{x)} principali beneficio, indulgentia, veniaque im-
 petrata, falsi poenam remiserunt delinquentibus, reperiuntur.
 Quid igitur mirum si hodie etiam, ubi falsi crimen arbitraria
 poena coerceri solet, tanta seueritate in huiusmodi heredipetas
 non seuiatur ^{y)}. Sed haec de poena sufficiant: magis nobis in-
 stitutionis effectus curae est. Et hanc pro non scriptam hodie
 habendam esse putamus, nisi hac de re in prouinciis aliud
 statutum reperiatur, nam abrogatio iuris romani, seu potius non
 obseruantia, liquido doceri nequit, atque ex quorundam DD.
 opinione contrarium adoptare, periculosum videtur. Num vero
 eam ob rationem testamentum pro desituto habendum? No-
 bis quidem ita non videtur. Verum enim heredis institutione
 pro non scripta declarata, perinde est ex mente IULIANI ac si
 testamento non esset inserta, isque adeo, qui sibimet ipsi heredi-
 tatem adscripsit, hoc facto illicito hereditatem subeundi facultatem
 sibi tribuere non potuit, quemadmodum eam, nominis sui
 in tabulis vltimis nulla mentione facta, certissime non fuisset ha-
 biturus. Quae si animaduertimus, heredisue institutionem quasi
 testamento haud insertam cogitamus, vigore illius falsarium aditionem
 numquam celebrare potuisse inuenimus, pariter atque a
 nemine hoc fieri potuisset, quem supremum defuncti iudicium
 non renunciaasset heredem. Sed id necessarium est, vt instituto
 in testamento adeundi potestas data sit, ipse vero postea impe-
 diatur, quominus ad effectum perducere queat voluntatem defun-
 cti, sicque desitutum euadat elogium. Iam si deficit prius, si
 perinde est ac si testamento non esset inserta heredis institutio, ac
 si nomen non esset expressum, quo iure falsario, adeundo sibi res
 hereditarias acquirendi, facultatem esse datam contendere possu-
 mus? quae ratione adfirmandum, ipsum non adeundo testamen-
 tum desitutum fiat elogium, efficere vult, potestatem adeundi ha-
 beat necesse est; at haec ipsa in nostro casu deficit falsario, sicque,
 eum vel non posse vel nolle adire hereditatem, dicere non possu-
 mus. Neque ergo in ipsius persona, multo minus voluntate vitium
 later, atque causa desertionis, sed in ipso testamento, in ipsa
 in-

^{x)} L. 4. L. 5. C. eod.

^{y)} cf. *Interpret. occasio. Artic.*

CXII. & CXIII. C. C. C. & *supr. not.*
 (n) *alleg.*

institutione deprehenditur. Alteram igitur habes rationem, quare tale testamentum desertum fieri negauimus, testamentum scilicet in istam conditionem detrudendum, tale tantoque vitio laborare, iura non admittunt nostra. Competens enim defuncti voluntas esse debet, siue ea, vt nuper nos dicere meminimus, quae neque quoad internam neque externam formam legibus aduersatur 2). Neque forsân aliud iure nouissimo Iustiniano statuentium, cum antiqua iuris placita in hac re intacta illibataque custodierit Imperator, a) licet ad legata magis quam solidas hereditates respexisse videtur. Manent legata apud eos a quibus relicta sunt, nisi vacuatis vel substitutus suppositus, vel coniunctus fuerit aggregatus, ad quos sine grauamine perueniunt. Quae scilicet si ad hereditates applicamus non omissa IULIANI sententia, hereditatem pro non scripta habitam, vel ad substitutum vel ad cohaeredes vel denique ad successores legitimos peruenire statuendum est, idemque putasse MASCOVIVM b) reperimus.

§. XII.

Iam ad vltimam accedamus quaestionem & discutiamus: num testamentum dici queat desitutum, si hereditas instituto tamquam indigno sit ablata? Hic enim ea suboriri nequit dubitatio, an solida hereditas auferri possit, cum iam in L. Iulia & Papia Poppaea sit eius mentio facta, c) & in Digestis d) & in Codice, e) indigni heredes ereptaeque memorentur hereditates. Neque est quod quis variis ex causis vsum huius tituli cum quibusdam Viris doctis f) in dubium vocare, adeoque motae quaestionis vtilitatem impugnare velit; cum, vt recte vidit MAEVIVS g) abro-

2) cf. Disp. Sect. I. §. 23. p. 80.

a) L. vii. §. 2. & 3. C. de caduc. tollend.

b) Laudat. diff. ad SC. Libon. §. 39.

c) Partis caducariae cap. 8. ex restitut. HEINECCII in commentar. ad L. Jul. & Pap. Pop. III. 7. & c. 31. ex restitut. GOTHOFRED. in Quar. Fontib. Jur. Civil.

d) L. 2. pr. 1. L. 3. L. 8. L. 19. D. de his quae vt indign. aufer.

e) Rubr. Codic. de his, quibus vt indign. hereditates auferuntur & c. L. 4. eod. L. vii. §. 12. C. de Caduc. tollend. Pariter in Falsis legata & hereditates in inscriptione tit. 47. libr. LX. coniunguntur.

f) Ant. FABER Error. pragmat. Decad. XXXVIII. crr. 10. CHRISTINAEVUS Vol. 1. Decis. 200. n. 17.

g) In Codic. Macuian. Lib. VI. Tit. 34. decis. 4.

gatio vniuersalis doceri nequeat; quid? quod tituli vsus in lege nostra prouinciali expresse firmatus reperiatur *b*). Iam ergo ad quaestionem motam respondeamus, ita tamen vt adiecta distinctione fiat. Heres enim qui sese indignum adeo reddidit, vt ipsi auferenda sit hereditas vel iam adiit eam, vel minus. Vtriusque speciei exempla in legibus obuia sunt, cum & aditae hereditatis atque eripiendae, *i*) & nondum aditae sed iacentis, a qua institutus repellendus, memoria exstet. Facillimo nunc enodari potest negotio nostra quaestio, atque perspicui quando testamentum dici mereatur destitutum. In priori nimirum relatione cum semel adita hereditate heres ex testamento exstiterit, elogii desertio neganda nobis videtur, statuendumque potius indigno portionem patrimonii, olim ex hereditate adquisitam, esse ereptam, & ad fiscum vel personas quae capiunt erepticia, translata, ideo tantum hereditatis nomine adhuc designatam, vt a reliquis indigni bonis separari queat. Posteriori vero in casu, in quo nondum adita est hereditas, sed vbi heres repellitur ab hereditate, ceu ICtis loqui placet, *k*) & quo minus voto testatoris satisfacere queat impeditur, destituitur elogium. Atque hic ex iure nouissimo memoranda venit singularis hac de causa constitutio, in qua instituto heredi tamquam indigno hereditatis aditio interdicta est, nihilominus vero testamento, ita destituto, vires aperitissime sunt tributae. Etenim IUSTINIANVS inter causas exheredationis legitimas numerauit hanc, vt liceret parentibus liberos suos exheredes scribere in testamento restituta sanitate condito, si in furore ipsos neglexissent *l*). Hac occasione ad istum simul respondit casum, si quis ante furorem testamentum condidisset, in eoque filium vel alium heredem renunciaasset, qui postea furiosum testatorem adeo neglexerit, vt extranei homines a testatore non honorati, ipsum misericordia ducti alere, & licet institutum certior

b) *Ordinat. Polit. Ducat. Magdeburg. cap. XLIV. §. 17.* vbi SERENISSIMVS LEGISLATOR: Obgleich einige Rechtslehrer in denen Gedanken stehen, es sey der tit. Cod. de his, quibus vt indignis auferitur hereditas gar nicht mehr in der Übung, soll doch in unserm Herzogthum Magde

burg, weil selbiger Titul durch keine Reichsconstituzion noch durch eine sonderliche Satzung der hohen Landes Obrigkeit aufgehoben, nach dessen Inhalt jedesmal gesprochen werden.

i) *v. c. L. 2. §. 1. D. h. r.*

k) *L. 2. §. 2. D. h. eod.*

l) *Novell. CXX. cap. 3. §. 12.*

rem de ea re fecerint, tamen perpetuo ad finem vsque procurare debuerint. Haec dispositio egregie nostram firmabit causam. Quid enim? mortuo testatore repellitur institutus tamquam indignus ab hereditate; extraneus, qui defunctum aluit, euacuata institutione vocatur; testamentum in furore demortui fit destitutum; retinet autem vim suam in reliquis institutionem haud concernentibus. Itane habes vires destituti testamenti lege noua confirmatas? Sed ita rem esse comparatam tibi persuadere nequis propterea, quod allegata lex de testamento inofficioso recentissimam iuris dispositionem continet. Accipe ergo paulo pleniorum explicationem. Duplicem excitato loco absoluit Imperator speciem: Prima est, si quis in furore a liberis parentibusue neglectus *postea mente recuperata* testamentum condidit; Altera si quis *ante furorem* vltimum suum composuit elogium, liberosque vel cognatos vel alios heredes scripsit, qui eum deinde insanum adeo neglexerunt, vt interpellati ab extraneis, ne ipsius quidem curam susceperint, sed extraneis eadem fungi lubenter permiserint. Speciem priorem huius loci non esse, quoniam ad causas exheredandi iustas numerata, haud negamus: Alteram vero de inofficiosi querela intelligendam non esse, exinde iam manifestum est, quoniam tam ad eos quibus haec actio competit, quam ad alios extraneos heredes institutos pertinet, & defunctum negligentes non instituendi demum, sed instituti iam sunt. En ipsa Nouellae verba: *Si autem aliquo furoris morbo eum detentum extraneus aliquis viderit a suis neglectum liberis vel cognatis, aut aliis ab eo scriptis heredibus, Et pro misericordia eum voluerit procurare: damus ei licentiam attestationem eis qui ab intestato, vel ex testamento iam facto ad furiosi hereditatem vocantur, scriptis dirigere, vt eum procurare festinent. Si autem post huiusmodi attestationem neglexerint, Et extraneus in suam donum furiosum susceptum suntibus propriis vsque ad finem vitae ipsius procurasse monstratus fuerit: eum qui obsequium ac diligentiam furioso exhibuit, licet extraneus sit, ad eius successorem peruenire decernimus, euacuata institutione eorum, utpote indignorum, qui furioso (sicut diximus) curam praebere neglexerint: ita tamen vt caetera testamenti capitula in sua manent firmitate. ^{m)}* Clariora profecto haec sunt, quam vt inter-

E

ter-

^{m)} alleg. Nou. CXV. cap. 3. §. 12.

terprete egeant: rationem quare ad testamentum inofficiosum trahenda non sunt, paulo antea proposuimus: destitutum vero testamentum esse, verba: *euacuata institutione eorum utpote indignorum, qui furioso curam praebere neglexerint*, perhibent. Etenim euacuatur institutio, si is, cui hereditas testamento delata, ab illa repellitur, siue adeundi potestas, quam institutione consecutus, ei tamquam indigno denegatur. Adempta vero subeundi facultate, ut testamentum necessario fiat destitutum sequitur, cum aditio ex ultimis tabulis fieri nequeat. Nihilo tamen minus adsunt manentque vires huius elogii saluae, & extraneus, in praemium misericordiae, ad hereditatem vocatus, tamquam scriptus heres omnia praestat a testatore disposita. *Caetera*, ait Imperator, *testamenti capitula in sua manent firmitate*, atque in his vires destituti testamenti consistunt, sapienterque constitutum ne vlli a defuncto honorato malitia heredis damnum inferat. Habet profecto haec IVSTINIANI dispositio aliquid noui, quod ante illam numquam inualuit, nisi ob causam tamen ob euentum. Nam olim quidem D. PIVS maritum indignum decreuit referente MARCIANO, ⁿ⁾ cuius negligentia factum, ut mulier, a qua heres institutus, moretur, quod decretum, vti & edictum D. CLAVDII, memoratum a IVSTINIANO ^{o)} atque MODESTINO, ^{p)} huc non inconcinne retulit Iac. CUIACIVS, ^{q)} vi cuius, narrante SVETONIO, ^{r)} aegra & adfecta mancipia in insulam Aesculapii taedio medendi a dominis exposita, libera esse, nec redire in ditionem domini, si conualuissent, sanxit: cui similem HONORII legem exposuit Iac. GOTHOFREDVS ^{s)}. Neque dubitamus, quin pro iusta olim exheredandi liberos causa a iudicibus habita sit tanta negligentia, quam inhumanitas in dominis puniatur, nam furor, ut notissimi iuris, non soluebat patriam potestatem, ^{t)} etiam filius patri curator dari possit, ^{u)} quare IVSTINIANVS pie omnino egit, quod

ⁿ⁾ L. 3. D. de his quae ut indign. auferunt.

^{o)} L. vn. ff. 1. C. de latin. libert. tol. lend.

^{p)} L. 2. D. qui fin. manumission. ad liberr. peruen.

^{q)} Explicar. Nou. XVIII.

^{r)} in Claudio cap. 25. cf. Herm.

NOORDKERK disq. de Leg. Peruonia cap. III. §. 13. p. 108. seq.

^{s)} comment. ad L. 2. C. Th. de Expost. T. 1. p. 489. Ed. RITTER.

^{t)} L. 8. D. de his qui sui vel al. iur.

^{u)} L. 2. L. 4. D. de curator. furios. Ch.

nunc talem exheredandi causam expresse constituerit. Sed haec iam non agimus. Mirandum potius nouam dispositionem FLAVI ab Interpretibus Nouellae intactam fere relictam esse: manifestum tamen nobis esse videtur ipsius auxilio testamentum destitutum vires nancisci, atque in eo monstrare, ut in locum indigni vocatus, disposita deficientis praestare debeat. Quid enim aliud sibi volunt termini legis: *cetera testamenti capitula in sua manent firmitate*, quam ea esse ad finem perducenda, quae defunctus legitime, heredis institutione excepta, disposuit? Etenim *manere in firmitate* aliam vim non esse tribuendam, exigunt alii in nostra lege passus, ubi eundem habet significatum. Ita enim loquitur Imp. de rescisso per querelam inofficiosi, a parentibus iniuste exheredatis, testamento liberorum *legatis* — seu *aliis capitulis sicut superius dictum est suam obtinentibus firmitatem*: ^{x)} hoc superius dictum ad antecedens caput trahendum, in quo authenticam huius vocis interpretationem in sequentibus: *Si vero contigerit in testamentis legata — vel alia capitula — nominari, ea omnia iubemus adimpleri, & dari illis quibus fuerint delecta, & tamquam in hoc non rescissum obtineat*, ^{y)} inuenimus. Atque alium sensum & in nostro passu verba non habent; expresse tamen haec Imp. monuit propterea, quod extraneus, beneficio legis ad hereditatem vocatus, ad ea non obligatus esse videbatur, quae olim testator heredi instituto iniunxerat. Praestat igitur quae voluit testator, atque ex testamento destituito herede, voluntatem testatoris iustam adimplet. Atque haec sufficiant de specie ista, qua testamentum, ob negligentiam institutorum ademptione hereditatis nondum aditae parentum, destitutum est factum: nam monendum esse vix putamus, quum nostra lex non tam ad sanguinis vinculum, quam ad institutionem solam respiciat. Superest alius casus in quo ex eadem fere ratione institutione deleta, hereditatem aliis dedit, eoque ad praestanda onera obligauit, Imperator. Si scilicet institutus heres, qui XVIII aetatis annum superauit, testatorem ecautus redimere omiserit, ad hereditatem non admittitur, sed in-

E 2

Ch. Lud. CRELL obseru. de filio patris aut matris curatore, Viteb. 1754.
x) Nou. CXV. cap. 4. §. 8. sub fin.

y) Nou. CXV. cap. 3. §. vltim.

z) citat. Nov. cap. 4. §. 6. 7.

infirmata heredis renunciatione, ecclesiae ciuitatis ex qua testator ortus, substantia hereditatis ad redimendos captiuos applicatur, caeteris tamen testamenti capitulis in suo robore permanentibus *u*). Probatione testamentum fieri destitutum facile superfedemus, & vires clariores, quam vt demonstrandae sint, ceterumque hanc dispositionem instar Authenticae Codici *b*) esse insertam, notamus. Atque haec exempla nostram de testamenti destituti viribus opinionem egregie firmant, & ex iis, tantam vim hodie instituti heredis aditionem sibi vindicare non posse, vt ea neglecta omnis testamenti vis tollatur, & ab ea pendeat num quid ex tabulis vltimis praestandum, manifestum est. Singularis quidem est dispositio, attamen iis temporibus quibus proposita, inauditum non erat desertum testamentum vires habere, cum idem antea constitutum esset *c*).

§. XIII.

Sed haec pro instituti ratione sufficiant; licet enim adhuc aliae, enodatisque adfines, quaestiones proponi potuissent, tamen his, ad monstrandam destituti testamenti indolem firmandamque nostram hac de re sententiam, acquiescimus. Redeamus ergo ad destituti testamenti, atque, haud indignis notatis, reliqua dispellamus dubia. Paucos interpretum nostram sententiam ample-

a) Nou. CXF. cap. 3. §. 13. Vbi: Sed vniuersaliter iubemus, vt si ille qui in captiuitate detentus fuerit, liberos non habuerit, & aliis qui ad eius hereditatem vocati sunt, eum redimere non festinantibus, in captiuitate defunctus fuerit, nullus ex iis qui neglexerit, ad hereditatem eius perueniat, licet autem captiuitatem testamentum forsitan ab eo fuisse conscriptum in quo memoratus personas scripsit heredes: sed haec quoque institutione heredum infirmata, & caeteris testamenti capitulis in suo robore permanentibus, substantiae rationum personarum simili modo ecclesiasticarum ex quibus orti applicentur, &

nullis aliis causis, quam in captiuorum redemptionibus expendantur. — Hoc eodem obseruando & si aliam extraneam personam ante captiuitatem scripsit heredem, & illa, sciens se ab eo heredem scriptam, eum redimere a captiuitate neglexerit. Hunc autem poenam contra illos valere iubemus, qui octauum & decimum suae aetatis annum compleuerint.

b) Authent. si captiuus C. de Episcop. & Cleric.

c) Etenim Nou. I. data est. A. 535. & Nouel. CXV. emanauit 541. vt ex subscriptionibus discimus. Qm si lubet. Disq. Sect. I. §. 2. no. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

placentes nos inuenisse, haud diffiremur, ^{a)} cum plerumque e destituto testamento clausula codicillari firmato legata praestanda esse, adferant: sed ex eorum consensu argumenta nostra firmare numquam animus fuit, satis persuasi nostras Legum explicationes, si veritate nixae, agmine DD. stipare non opus esse, sicuti ipsis reiectis, Interpretum aliorum auctoritas tanta non sit, vt eam sustinere queat. Dudum enim desierunt ea tempora, quibus septenarius DD. numerus, quaenam sententia praefenda decidebat ^{e)}. His igitur missis, adhuc quorundam argumenta videamus, quibus opinionem nostram falsam declarare volunt. Pandectarum scilicet veterisque iuris capita quaedam nobis obiciuntur, per Nouellam aut aliam constitutionem ipsis recentiorum, ceu putant aduersarii, non abrogata. Et eorum quaedam in genere testamento destituto omnia corruere, ^{f)} & in specie tutelam testamentariam, exheredationem, legata, libertatesque intercidere, ^{g)} defunctumque intestatum decedere, ^{h)} testari non negamus; sed, si plura quoque adessent, tamen nostram non relinqueremus sententiam. Quotquot enim in margine sunt leges adductae, illae Iustiniana hac de re nouissima constitutione sunt antiquiores, etsi quaedam ipsum laudent auctorem; plurimae sunt e CAII, POMPONII, PAULI, TRYPHONINI, aliorumque Ictorum libris, quorum aetate lex caducaria aut in summo erat vigore, aut saltem non adeo mutata vt iuris ciuilibus oeconomia

E 3

^{d)} Praeter supra §. 1. allegatos hac referri possent BALDVIN. *Iustin.* pag. 394. GASP. SCHIFFORDEGHER Lib. III. Tr. 7. qu. 2. Sim. a GROENEWEG. de LL. abrogat. ad L. 9. D. de tutel. testam. Io. VOET. *Commentr. ad Pand.* L. XXXIII. T. 3. §. 1. MARSH. STEPHAN. *Commentar. in Nouel.* §. 3. GOTT. GERB. *TITIVS in iur. Prinat. rom. german.* Lib. VII. c. 8. §. 16. & in *Observation. ad Lauterbach.* Obs. 370. p. m. 585.

^{e)} Quae fuit opinio *Aur. Mar. CO-RATII de commun. DD. opinion. I. 3. 29.* constantiter adferentis, septem DD. quorum tamen in numero saltem unus

ex antiquis, sc. Glossatoribus aut medijs ICtus, reperitur necesse est, communem sententiam constituere posse.

^{f)} L. 181. D. de R. F. §. 2. I. quib. mod. testam. infirm. L. 17. D. si quis omis. caus. testam. L. 2. C. eod. L. 1. C. de fideicommiss. §. 2. F. de L. Falcid. & L. 73. D. eod.

^{g)} L. 9. D. de testam. tutel. L. 20. pr. D. de honor. poss. cont. tab. L. 14. C. de Fideicommiss.

^{h)} L. 64. D. de V. S. L. r. D. de suis & legitim. Pr. §. 7. S. F. de her. quae ab intestat. defer. L. 20. pr. De b. p. c. r. L. 12. §. 5. D. de bon. lib. L. 27. §. 2. C. de Caduc. rollend.

mia aliter respondere admisset, quod de Imperatorum rescriptis itidem adfirmandum. Iustinianae vero leges partim ex Institutionibus, partim ex Codice sunt desumptae: in illis praesertim iuris antiqui stamina seruata deprehendimus, earumque archycteci aliud quam quod in veterum Prudentum inueniebant scriptis non poterant exponere. Quibus accedit, Imperatorem declarasse, se nolle ut Pandectis quicquam de caducis inferatur ¹⁾. Atqui iure veteri heredis institutio basis atque fundamentum totius vltimae voluntatis erat, testamenta vim ex heredis consequentibus institutione, ^{k)} ideoque aliter euenire non poterat, quin ea quae sequuntur, causa ruente, locum non haberent ^{l)}. Nemine igitur hereditatem subeunte omnis testamenti vis plerumque soluebatur, ut PAVLVS ^{m)} ait, consentiente POMPONIO qui, *si nemo hereditatem adierit nihil valere ex his quae in testamento scripta sunt*, ⁿ⁾ profiteretur. Interdum vero & hanc iuris antiqui regulam Romanos stricte non obseruasse, edictum Praetoris, si quis omiffa causa testamenti ab intestato hereditatem possideat, probare potest. Si quis enim, ob legata non praestanda, testamenti causam omiffit, hereditatem profecto ex vltimis tabulis non adiit, qualem tamen laudati ICI intelligunt aditionem, nihiloque minus ea quae defuncti iudicii ergo debentur, praestanda sunt, ^{o)} quem casum & exceptionis instar adducere debuit LAUTERBACHIVS, ^{p)} eum vero hodie, salua nostrae Nouellae constitutionis interpretatione, locum habere posse *Math. STEPHANI* ^{q)} monstrauit. Tantum vero abest, ut eos taxare velimus viros, ^{r)} qui

¹⁾ *Constitut. TANTA de Confirm. Digest. §. 6. cf. Disp. Sect. I. §. 33. not. d)*

^{k)} §. 34. *F. de legat. VLP. AN. fragm. XXV. 15. Iul. PAUL. recepr. sentent. III. 6. 2.*

^{l)} *L. 129. §. 1. D. de R. F. L. 178. D. eod.*

^{m)} *L. 181. D. de R. F. Cf. Fac. CUIAC. Obseruat. III. 6. §. VII. 18.*

ⁿ⁾ *L. 9. D. de testament. ruel.*

^{o)} *r. r. D. & C. si quis omiff. caus. test. cf. Disp. Sect. I. §. 13.*

^{p)} *De testament. desitit. cap. 1. §. 19.*

^{q)} *Commentar. ad Nouel. I. §. 43.*

^{r)} Huc referendi imprimis IAC. GOTHOFREDVS, IAC. REYARDVS, IULI ABEYMA in *commentar. ad cit. L. 181. D. de R. F. 10.* GOEDDAYS *Comment. ad L. 64. D. de V. S. p. m. 651.* quibus iungenda *L. B. d'ANTOINE* explicatio legis 181. de R. I. quae habetur in libro franco-gallico cui titulus: *Les regles du Droit civil &c.* (Lion 1710.) 4to. Adscribere licebit verba

qui principio antiquo adoptato, ita PAVLV M'explicarunt, ceu sui temporis ratio exigebat, vt omni potius laude digni sint, propterea, quod rationem perferarunt. Verum enim vero, alia iure nouissimo IVSTINIANO mens de aditionis effectu fuisse videtur, vt puta non omnis ab ipsa pendeat testamenti vis & potestas 1). Iam antea iuris antiqui subtilitas in consignandis testamentis ipsi displicuerat, ex qua legatum ante heredis institutionem relictum deficiebat, quasi extra testamentum esset, adfirmante THEOPHILO, 2) atque contrarium sanxerat, vt nemini postea hanc ob rationem defuncti supremum iudicium liceat subuertere 3). Magis autem hoc, notatu dignissima lege, qua cædua ab orbe romano, restituto ordinatoque iure adcrecendi, reclusit, efficere voluit, qua successores legitimos, solida hereditate non adita, fisco praelatos, ad subeunda præstandaque onera lucro a disponente imposita, obligauit 4). Tandem e nouella constitutione prima apertum est, heredis institutionem haud securam, competentem deficientis voluntatem inutilem non reddere, viribusque destitutam. Vnica FLAVII intentio est, vt quae disposita sunt a morientibus impleantur, quam postea iterum declarauit verbis: *Disponat itaque vnus quisque super suis, vt dignum est, & sit lex, eius voluntas: sicut & antiquissima nobis lex & prima pene reip. Romanorum disponens ait, (dicimus autem duodecim tabularum) secundum antiquam & patriam linguam ita dicens: uti legassit quisque de sua re ita ius esto, nullo valente citra illius voluntatem, nec si sacram impetret formam, nec si quidpiam aliud omnium, aliquid aliter disponere in rebus alienis 5).* His obseruatis rationem, quare

no-

huc pertinencia, cum forsan omnibus ad manus non sit: *La raison de cela (quod nimirum nemine adeante testamentum non subsistat) est, que nul testament ne peut se souuenir comme testament sur tout dans les provinces de droit escrit, s'il n'y a un heritier homme, & si cel heritier n'accepte l'hoirie — Il y a donc deux Principes certains parmi nous, dont l'un est la suite de l'autre: Nulle succession ab intestat lorsque le testament subsiste: Nulle testament si l'heritier n'accepte pas l'hoirie.*

rie. Dou il s'en suit selon la Jurisprudence ancienne, qu'un testament estant nul par le defect d'acceptation, tout le contenu au testament est pareillement.

1) Cf. Disp. Sect. I. §. 45.

2) Paraphras. §. 34. F. de legatis.

3) L. 24. C. de testament. §. 34. F. de legat. ibique THEOPHIL.

4) L. vn. §. 6. 10. 13. de caduc. tolend. Cf. Disp. Sect. I. §. 35. seqq.

5) Non. XXII. cap. 2. pr.

nobis Ictorum responsa & reliqua in iure veteri fundata capita opponenda, non perspicimus. Sin vero putes, hereditatis additionem adesse saltem debere, etsi quoque ex testamento non fiat, & ex ea vel edictum praetoris, vel legem IUSTINIANI de caducis explicare; hoc tibi largiri possumus, cum & testamentum destitutum maneat, & idem in nouissima deprehendamus constitutione. Etenim substitutos, fideicommissarios, legato libertateque honoratos, successores denique legitimos atque fideicommissum, a defuncto disposita, ad effectum perducere debere, si profitemur; id tamen non nisi facem praefereute Imperatore fit, supra vocatos ad adeundam eum in finem hereditatem, praestandamque de adimplenda voluntate defuncti cautione, vocante. Adeunt iacentem hereditatem, sed beneficio legis, non ex testamento, non e defuncti iudicio, sed imperiali beneuolentia: praestant in tabulis destitutis signata quasi heredes instituti essent, etsi numquam tales fieri potuerunt 2).

§. XIV.

Restat vt alteri dubio, ipsum scilicet Imperatorem, defunctum intestatum decessisse, legitimosque successores hereditatem consequi, adfirmare, obuiam eamus. Prius e iam traditis facile potest dissolui, scilicet conclusionem necessariam e principiis iuris antiqui conficit, eoque breuibus id expressum est, quod late Icti exemplis monstrarunt. Etenim vltima voluntate nihil efficiente, nonne perinde est ac si intestatus decessisset defunctus? sed mutato principio, quae sequuntur vix possunt consistere. Sed ne antiquiori quidem iure, semper & vbiuis nobis opposita ratio dubitandi locum habuit, interdum potius ab eo iuris rigore deflexum est. Deinde vero, si legem quoque recentissimam spectare nollemus, tamen aliud iure Codicis statuendum, cum, lege de caducis IUSTINIANI rite explicata, eum, cuius elogium desertum est, heredis institutione excepta, intestatum decessisse, adfirmari nequeat. Nam reliquae ex quibus contraria sententia dici posset, constitutiones, laudata Iustiniana sunt antiquiores, & ex illius tenore a Compilatoribus interpolandae fuissent atque emendandae. Institutionibus autem pariter atque Digestis, de his mu-

2) cf. *Supra* §. 3.

mutationibus quare nihil inferere potuerit volueritque, & ipse dixit, & temporis ratio probat. Tandem nouissimam legem si sequimur, vi cuius ne successores quidem legitimi statim vocantur, vt taceamus, testamenti capita salua esse, magis adhuc derelinquenda est iam satis refutata aduersariorum opinio. Ad alterum vero quod attinet, successoribus nimirum legitimis, deficiente substituto, solidam hereditatem non aditam deferendam esse pariter id e temporum varietate aestimandum, & e proxime antecedentibus, si probari potest, fuit. Nam si res ad causam intestatam redibat, necessario successores legitimi, nisi a fisco excluderentur, res capiebant hereditarias. Quam successionem, solida hereditate non adita, huc vsque fluctuantem, determinauit IVSTINIANVS ea lege, quam inprimis dissentientes adducunt, ^{a)} ita quidem vt certum nunc sit, legitimos successores fisco praeferendos esse. Hunc autem succedendi ordinem lege nouissima mutauit iterum, atque adeo ad antiquiorem prouocare nefas esset: quamobrem & haec obiectio nullam amplius vim habet. Ad postremum denique, quod a quibusdam nobis opponi deprehendimus, varia scilicet iuris Digestorum capita nostram de testamenti destituti viribus opinionem inutilia reddere, vix respondemus, cum, si ad hoc respicere vellemus, successionem, vt exemplo vtamur, antiquam adhuc retinere necessarium esset, de qua tot tantaque iuris antiqui fragmenta agunt, posteaquam eis per leges recentiores surrogatum est.

Haec cum illis, quae nuper de Nouellae constitutionis prioris indole disputata sunt, si coniungantur, facile tibi erit ad perspiciendum, hanc legem de destituti testamenti viribus aliquid constituisse, atque contradicentium argumenta, ex antiquo iure maxime sumpta, adeo firma non esse, vt dispelli nequeant. Quousque enim illud *MODESTINI* ^{aa)} verum est, constitutiones tempore posteriores, potiores esse his, quae ipsas praecesserunt, eo vsque Nouellae ratio vetustioribus praeferranda erit in nostro

ar-

^{a)} *L. vn. §. 17. C. de caduc. tollend.* ^{aa)} *L. vlt. D. de Const. Princip.*

argumento. Si vero, omnibus iuris Iustiniani libris parem in Germania vim tribuere vis, propterea, quod pari ratione recepti, neque eorum discrimen doceri potest; tantum abest ut hoc tibi proficiat, ut potius maximas efficiat difficultates, atque inextricabiles ambiguitates. Etenim tunc sibi leges e diametro oppositae sunt, nobisque priuatis viam eligere non licet, sed vnicuique superest, Principem adire, a cuius augustissima perennitate, SYMMACHO ^{b)} auctore, pendet, sequenda iubere. Ad eum, tamquam fontem legum pertinet iniquum emendare, obscurum, ambiguum atque inextricabile enodare & explanare, & casus non decios nouo iure indubitatos reddere, ut Imperatores olim locuti sunt ^{c)}.

§. XV.

Manet ergo nostra sententia testamentum destitutum, destitutum viribus haud esse, non accedente medio, quale, secundum Interpretes, clausula codicillaris est, sed per se, & vi saepe laudatarum legum IUSTINIANI recentiorum, in quibus vniuersam rem aliter quam olim constituit. Neque enim nobis illorum ^{d)} arridet opinio, qui, ad probandos deferri elogii effectus, ad aliam FLAVII legem, ^{e)} & ad Authenticam ^{f)} prouocare solent, indeque regulam, excepta heredis institutione cetera firma manere, deducendam esse putant. Enimuero longe aliud vtriusque legis verba perhibent; cum ab iis laudata nouella constitutio non de testamento destituito, sed de rescisso per querelam inofficiosi disponat,

^{b)} Lib. X. Epist. 63. add. Ep. 32. Lib. X.

^{c)} L. 1. L. 9. L. 11. L. ult. C. de Legib. L. 2. §. 13. L. 3. §. 13. C. de Verbor. iur. encl. Nou. CXIII. c. 1. ANSCHULTING pro resc. Imperat. §. 3.

^{d)} In quibus & supra laudatus D'ANTOINE expl. L. 189. D. de R. J. vbi: Mais Iustinian (Authentic. ex causa Cod. de liber. praeterit. & Nou. 115.) a changé cet usage, ordonnant, que si

par faute d'acceptation le testament devient nul, destitutum herede, les legs & autre dispositions y contenues, laissent pas de subsister; & c'est de cette authentique que les Docteurs ont tiré la maxime, caetera firma manent, sur tout lorsque le testament est nul de la clause codicillaire.

^{e)} Nou. CXX. cap. 3. & 4.

^{f)} Authent. ex causa C. de liber. praeterit.

nat, illiusque vim determinet, atque Authenticam ex ipsa excerptam esse, nec ad aliud pertinere, inscriptio & contenta abunde probent. *Ex causa audit Authentica, exheredationis vel praeteritionis irritum est testamentum, quantum ad institutiones: cetera namque firma manent.* Rescissum vero per inofficiosi querelam testamentum, ad destituta propterea haud numerandum, quod heres institutus hereditatem adierit necesse est, si inique exheredati illum pulsare cupiunt ^o). Ceterum id largimur, laudatam Nouellam IVSTINIANI mentem de effectu heredis institutionis illustrare, tantam nimirum non amplius vim habere atque potestatem, ut ea omifsa vel euacuata reliqua testamenti capita corruant. Si qua lex igitur ad confirmandam sententiam nostram alleganda, imprimis roties excitata Nouella prima erit. Sed iam ad finem libelli properandum. Nihil restat nisi singularia quaedam, in testamentis quae inueniri solent breuibus considerare. Igitur quod ad heredis attinet institutionem, eam, siue sit prima siue secunda (§. IX.), cessare, per se patet, dein vero, exheredato ab hereditate penitus arcessito, honoratos vltimo iudicio legem vocare, quos legitimi sequuntur, vsque tandem, nemine priorum superstitire, fiscus agmen claudit, Nouellae verbis abunde docemur. Etenim exheredatus ex mente IVSTINIANI ^h) propterea repellitur ab hereditate, quod ab ipso testatore est repulsus propria substantia, atque suprema voluntas competens exactissime implenda. Reliqui vero omnes ad adeundam iacentem hereditatem ab Imp. vocantur, si possunt, volunt atque cautionem praestant, de adimplendo supremo defuncti iudicio. Pendet ergo a cuiusuis arbitrio, an destituentis locum, quatenus scilicet fieri potest, replere velit, an non, neque enim horum quemquam si recuset, relictum in testamento, in poenam quasi neglectae benevolentiae imperatoriae, amittere putamus: sed placet magis, quam VOETIVS ⁱ) quo-

F 2

quo-

^g) cf. si lubet PRAESID. historiam iur. civil. de legitima portione parent. sub praesid. Perillustr. D. NETTEL-
BLADT defensam. §. 32.

^h) Nou. I. cap. 1. §. 4. vid. sect. 1. §. 47. p. 87.

ⁱ) Commentar. ad Pandect. XXIX. 2. 27.

quoque tuetur, sententia, renitentibus salva manere legata aut fideicommissa ipsis relicta, eaque a sequente adeunte esse praestanda. Etenim ipsa lex de ademptione nihil disponit, imo contrarium atque adeo quod profitemur, ipsius argumento haud difficile est ad demonstrandum. Scilicet omnes vocati defuncti voluntatem adimplere sunt obligati, eamque ob causam & satisfactionem praestant; hoc autem aliter fieri nequit nisi solutis a defuncto adituro impositis; fac igitur legitimos successores, renitentibus legatariis atque fideicommissis honoratis & reliquis quorum mentionem tabulae fecerunt, ad hereditatem accedere eamque sibi adeundo acquirere, superflua esset cautio, qua demum interposita admissi, nisi legatariis aliisue quibus emolumenta sunt relicta satisfacerent. Si quis enim a quadrantis Falcidiae legis iactura, ad nostram concludere vellet speciem, profecto, nostro iudicio, erraret, cum huius plebisciti beneficium ad neminem nisi institutum oneratumque pertineat, illique propterea denegatur ab Imp. quod voluntatem deficientis non adimplevit, sed ab institutione recessit *k*). Additionem ergo recusantes legatarii vel alii inuitati, nihil amittunt nisi hereditatem reliquam, siue quae praestitis omnibus supersunt, accipiunt autem emolumentum ab adeunte, qui praeter id, quo a testatore honoratus, si ad tales pertinet, quod solutis legatis & reliquis remanet, consequitur. Ipsae vero praestationes exactae, uti in testamento sunt perscriptae, ad finem sunt perducendae atque effectum, nec privilegii instar intuitu legati cuiusdam adspiciendum, si e testamento destituto praestatur, nobisue ad limitationes, restrictiones, exceptiones, & quae sunt in eodem genere cum LAVTERBACHIO *l*) aliisque confugere, opus non est. Sunt enim, qui cum *Andr. TIRAQUELLO*, *m*) *Hug. DONELLO*, *n*) LAVTERBACHIO, *o*) legata ad pias causas singulari iure ex testamento destituto esse praestanda, putent, atque id ipsum ad piarum causarum privilegia referunt, adductis eum in finem quibusdam iuris capitibus, quorum inprimis argumentis il-

k) Nou. 1. cap. 1. §. 2.

l) saepe allegat. disp. cap. 1. §. 17-27.
m) de privileg. piar. causar. privu.
32. & 76.

n) ad L. 14. C. de fideicommissis.

o) loc. cit. §. 18.

lud efficere conantur. Spurium vero hoc iudicauit priuilegium
I. H. BOEHMER, ^{p)} atque reiectis dissentientium rationibus,
 negauit legata ad pias causas e testamento ab herede deserto es-
 se praestanda. Nos quidem in eo cum Viro magno consenti-
 mus, piis causis nullum hac in re priuilegium competere, ne-
 que adfirmantium argumenta tanta esse, vt probanda probent,
 ipsam tamen legatorum talium praestationem in dubium non
 vocamus. Nam si in aliis rebus testatorum iustae voluntates
 sunt seruandae, quare non idem in legatis piis obseruandum,
 quorum fauor in iure nostro nihilominus insignis est? Praestan-
 tur ergo vti reliqua ad effectum perducuntur. Neque aliud de
 ceteris legatorum speciebus, siue singulari iure munitae sint, siue
 non, adirmandum esse censemus; scilicet aut ipsi legatarii he-
 reditatem adeuntes sibi satisfacere, aut ab aliis aduentibus prae-
 stationem expectare possunt. Inprimis hoc fatendum esset in iis
 quae magis assertionem quam dispositionem defuncti continent.
 Cumque fideicommissa particularia legatorum iure nunc aesti-
 mari soleant, de iis plura adiciere nolumus.

§. XVI.

Ratione fideicommissorum vniuersalium nostra constitutio-
 ne antiquum ius in eo mutatum esse arbitramur, non amplius, ac
 olim, cum ipsi fideicommissio honorato, hereditatem adire liceat,
 in casu si fiduciarius testamentum destitueret, directe institutum,
 vt adeat atque restituat hereditatem, cogendum esse. Olim sci-
 licet ex SCto Pegasiano, VESPASIANO imperante PEGASO
 & PVSIONE Coss. suff. condito, teste IUSTINIANO ^{q)} here-
 des, qui restituere hereditatem erant rogati, a Praetore, deside-
 rante fideicommissario, ad aditionem atque restitutionem adigi
 poterant, ita tamen vt nec commodum inde nec onus sentirent

F 3

vl-

p) *Diss. de priuilegiis legatorum
 piorum geminis & spuris* (Häl. 1716.)
 C. II. §. 2. in *Exercitat. ad Pandect.*
T.V. p. 207. cf. *EIVS D. Ius ecclesiast.*
protestant. Lib. III. Tit. 26. §. 39.

q) *§. 6. J. de fideicommissar. hered.*
VLP. fragment. XXXV. 16. L. 45
D. ad SCt. Trebellian.

vllum. Quam ergo ob rem fideicommissarius has ambiguitates expectet cum ipse sibi satis queat facere? *Licentia*, dixit Imp. *praebeatur* - & fideicommissarius *adire* & *haec acquirere*: & paulo post: *etenim in legatariis & fideicommissariis hunc esse volumus ordinem ut detur licentia aditionis priori per uniuersitatem fideicommissario* ^{r)}. Fatendum omnino singulare quid hanc complecti dispositionem propterea, quod is quem testator oblique renunciavit, nunc directe hereditatem capit, quam ob causam excusationem profert Imp. ^{s)} licet hanc ob rationem deserti testamenti indolem cessare adfirmandum esse non putamus. Atque eandem opinionem late docteq; exposuit *Gasp. SCHIFORDEGHER* ^{t)}. Ceterum vero aduersus eum, qui iacentem hereditatem adiit, tendunt omnes actiones, quemadmodum illi competunt, vocatos enim *tamquam* heredes omnia gerere & conuenos & conuenientes dixit Imp., ^{u)} ab eo petantur legata necesse est, quasi heres esset, quippe huius suscepit onus: neque legatarius, ut in iis tantum subsistamus, aliis actionibus opus esse, quam ordinariis putamus. Agunt ex testamenti tabulis, quarum tenor exactissime seruandus & ad finem perduendus, atque petunt quod relictum ab eo, qui sese obtulit ad explendam deficientis competentem voluntatem. Ideoque cautionem praestitit, ut eo certiores sint omnes quibus aliquid ex hereditate debetur, etsi lubenter concedimus & eam ob rationem satisfactionem esse interpositam, quoniam legatariis & reliquis quasi ex contractu eum esse obligatum qui adiit, vix adfirmandum est. Profecto enim tantam vim hoc loco aditionis adhibita vox habere non videtur, ut ea omnia, quae instituto propria quasi sunt, complectatur. Rursus vero creditores hereditarii ab ipso exigunt debita, eumque conueniunt: expresse hoc supra laudato loco constituit *IUSTINIANVS*; ipsius tamen subeuntis actiones semper confundi non putamus, nam heres non fit, sed eius officio in adimplenda defuncti voluntate tantum fungitur, quo iure igitur ad eum haec incommoda transferenda essent? Ne tamen B. L. taedium moueamus, huc

r) *Nov. 1. cap. 1. §. 1.*

s) *Nov. 1. c. 1. §. 4.*

t) *Lib. III. Tr. 7. qu. 2. §. seq.*

u) *Nov. 1. cap. 1. §. 4.*

huc subsistendum erit. Huc vsque disputata paulo attentiori si perpendamus animo, testamentum herede destitutum, destitutum viribus hodie non esse, atque IUSTINIANVM benignum fuisse erga deficientium competentes voluntates propterea quod illarum effectum infelici casu, aut libidini institutorum subiicere noluit, nobis erit omnino fatendum. Neque enim aliam sibi proposuit rationem in 'conficienda Lege, quam supremi cuiusque ceteroquin legitimi iudicii conseruationem: liquet ea non solum ex vniuersa dispositione, sed iterata vice etiam est declarata. Eadem vsus est vt inuitatos alliciat ad adeundam iacentem e testamento deserto hereditatem, allectosque detineat, & cuicumque proposuit vt & post mortem aliis imperare queat: *Et nullus, sunt verba legis, hanc legem duram habeat, tanquam relictis priuatus, sed considerans, quia omnibus hominibus terminus vitae est mors: Et non solum ab aliis ipse se percipere contempletur, sed cogitet quia Et ipse aliis moriens imperabit: Et si non huius legis mercatur auxilium, nihil horum quae omni studio disposuerat, ad effectum perducet* *). Quodsi vero huius legis ope ad effectum ea quae omni studio disposita perducuntur, etiamsi institutus adimplere neget defuncti voluntatem, neque adit e testamento hereditatem, nonne aperte declaratas habes ab Imp. deserti testamenti vires? Atque hac dispositione si impetrare possumus hanc destituti testamenti virtutem, quamobrem in alio praesidium auxiliumue quaerendum est medio?

§. XVII.

Nobis igitur tantum superesse videtur communis opinionis mentionem facere, ex qua, destitutum testamentum non tam per se, quam vi clausulae codicillaris ei adiectae, effectus producere adfirmatur: Tanta scilicet huic clausulae salutari inesse vis atque facultas putatur, vt testamentum infirmatum sustinere queat. Atque hanc apud plerosque inuenies opinionem, raroque dissentientem, qualem se olim KÜSTNERVS

V. C.

*) *cit. Nou. I. cap. 1. in fin.*

V. C. monstravit deprehendes ^{xx}). Neque vero hanc litem nostram facimus, sed per indicem tantum utramque sententiam exponere animus est. Clausula scilicet codicillaris, secundum Interpretes, si adiecta testamento, quod qua tale exitum habere nequit, illud in codicillum conuertit, modo adsint requisita codicilli. Cum vero eiusmodi voluntatis supremæ declaratio heredis institutionem obliquam complecti, pariter atque legatorum iniunctionem continere queat; ipsam hanc cautionem rem eo perducere, ut instituto heredi hereditas restituatur a legitimis successoribus, quasi eum in finem rogatis, & ab ipsis præsententur onera instituto imposita, si heres institutus haud succedat, putant. Iam cum sibi persuadeant, deserto testamento statim redire semperque rediisse rem ad causam intestati, legitimos successores obligant ad præstanda instituto onera imposita, quasi in Codicillo, in quem desertum testamentum est transformatum ipsis essent iniuncta. Sed hanc omnem rem in dubium vocauit KÜSTNERVS, clausulam codicillarem testamentum in codicillum testamentarium conuertere, adferens, qui ergo tamquam accessorium ruente principali omnem validitatem amittit. Nuper tamen R. C. HENNE V. C. y) se huic opposuit opinioni, atque communem iterum propugnauit sententiam, quam cum SEEGERVS z) V. C. peculiari opusculo exposuerit, & alii alia occasione probare voluerint, nos hoc loco non repetimus, sed B. L. nostram causam optime commendantes opusculo inponimus

F I N E M.

<p>^{xx}) <i>Diff. de legatis ex testamento cui clausula codicillaris inest desituro non præstandis.</i> (Lipl. 1746.)</p>	<p><i>post infirmantur adiectæ, (Erford 1773.) §. XI.</i></p>
<p>y) <i>Diff. de vi & potestate clausulae codicillaris testamentis quæ ex</i></p>	<p>z) <i>Vis & facultas clausulae codicillaris testamento desituro, (Lipl. 1767.)</i></p>

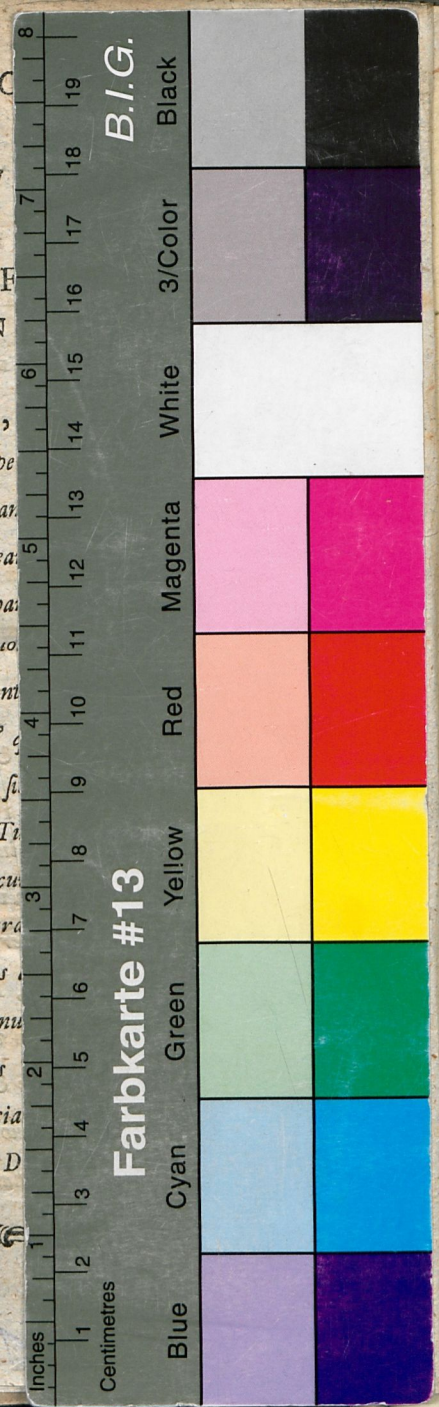

Halle, Diss., 1773-74

X 230 9444

P. 300.

1774 4

DISSERTATIONIS
DE
TESTAMENTI DESTITVTI
VIRIBVS

SECTIONEM ALTERAM

19

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
AVCTORITATE
MODERANTE
CAROLO FRIDERICO ZEPERNICK

I. V. D.

D. XXVIII. SEPTEMBR. CIOIOCLXXIIII.

PROPVGNABIT

GEORG. FRIDERIC. GOTTHELF LAVE

SAXO - ISENACENSIS.

HALAE AD SALAM

TYPIS I. C. HEND

